

LIETUVIŲ

DIENOS

MOKYTOJA ONA RAZUTIENĖ,
LOS ANGELES L. B. JAUNIMO ANSAMBLIO VADOVĖ

LITHUANIAN DAYS

MAY

1974

1974 M. GEGUŽĖS MĖN.

L I E T U V I Ų
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, Calif. 90029
Telefonas: 664-2919

1974, gegužis Nr. 5 (144)
Eina XXV metai
May, 1974 No. 5 (144)
Volume XXV

Redaktorius / Editor

DALILA MACKIALIENĖ

Anglų k. Redaktorius / English Editor

ALFONSAS A. MILUKAS

Atsakomasis red. - Leidėjas / Publisher

Administratorius / Circulation Manager

ANTHONY F. SKIRIUS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTO SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subsription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina \$1. Single Copy \$1.

Prenumerata metams \$10.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscription \$9.00 per year in any country of the world. Garbės prenumerata / Honorary subscription \$15.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California"

TURINYS / CONTENTS

Kur Tu, Mama? Motinos Dienai. Alė Rūta. . .	3
Ją lydėjo darbo ir jaunimo meilė. Alė Rūta. . .	4
O. Razutienė, Los Angeles Jaunimo ansamblio vadovė.	
Kotryna Grigaitytė, Kalnų apsilenkimais.	6
Keturi eilėraščiai.	
M. Makrickas, Majoro Butvilos planas ir kiti dalykai.	7-10
A. Pagramantis, Sotaus patrioto oracija.	10
" Aš, pati ir kaimynas.	18
Kuršių kopų karalius. Gamtos populiarizacija.	11
Garso bangos. Nauja radijo programa angliškai Bostone.	13
Solistės Čapkauskienės koncertas.	13
Zuzana Mikšienė, Vl. Mingėla.	14
Jos teatro scenos uždangai amžinai nusileidus.	
Koncertas Lietuvių Muzikologijos Archyvui paremti. D. V.	15
Dvi lietuvių menininkės latvių koncerte.	16
Rašytojas Jonas Kmitas - Kun. K. Urbonavičius. Gimimo 100 metų sukačičiai.	
Rašo Vl. Mingėla.	17
Knygos ir autoriai.	18
Recenzijos, atsiųsta paminėti.	
Australijos Lietuvių Dienos.	18

ENGLISH SECTION

The Reality of Atheistic Education in Lithuania.	19
Mrs. Ina Petckas — Upland's City's Council Woman.	20
The Fragility of Plateware. By J. Tininis. . .	21
Lietuviškos Radijo Programos.	

ADMINISTRACIJA RAŠO:

Gediminas Rukšėnas, iki šio LD numerio padėjęs administracijai, dėl kitų įsipareigojimų iš mūsų administracijos pasitraukė.

Už kruopščiai įdėtą darbą p. Rukšėnui nuoširdžiai dėkojame.

Taip pat dėkojame V. Prižgintui ir P. Gasparoniui, redakcijos persitvarkymo metu parodžiusiems kolegiškumo, talkinusiems su medžiaga bei viršelio apipavidalinimu.

Leidėjas

1974. V. 22

LD Prenumeratorių žiniai

Visi 1974 m. "Lietuvių Dienų" prenumeratoriai, nežiūrint, kad jie būtų anksčiau atsilyginę, turi teisę gauti už pusę kainos dvi mūsų išleistas plokšteles: Liet. kompozitorių dainų recitalis — Stasės Klimaitės Dainos ir Poezija ir proza — Keturi autoriai — P. Andriušis, Bern. Brazdžionis, A. Gustaitis ir St. Santvaras.

Abi plokšteles užsisakydami prenumeratoriai gauna tik už \$5. (LD atnaujinimo vokelyje pažymėta "už plokšteles"). Kas prenumeratą esate jau atsiuntę, prašome siųsti tik čekį, pažymėję "už plokšteles", adresu: 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90029.

VIRŠELIAI / COVERS

Pirmasis / Front Cover

Ona Razutienė, L. B. Los Angeles Jaunimo Ansamblio vadovė ir mokytoja.

Daugiau žiūr. teksto 4, 5 ir 6 psl.

The solitary teenager teacher in an outplace of the Lithuanian seashore lowlands, Samogitia, was more than an educator of children. Her artistic proclivities developed instantly as she became an organizer and then a leader of folk song, dancing and theatrical undertakings that involved her school children and their parents and developed from locality to county, from the chief Lithuanian cities — until in 1949 it reached the United States.

Coming to Los Angeles in that year Ona Razutienė started as teacher again, with the instruction of kindergarten children at the Saturday Lithuanian School of the local St. George parish.

We attempt to provide in this issue some features of her performances in America forthwith, as set after set of young Lithuanians were and are coming into educational and artistic development under the guidance by Mrs. Ona Razutis.

Her groups, have occasionally appeared in television and have participated in some of the international events. Whereupon one of them was invited to perform in the Disneyland program of "It's a Small World". The groups, led by Mrs. O. Razutis, have been highlighted often at the authentic Oktoberfest programs at the Alpine Village; at many civic events of the City, including Lithuanian Day at the inaugural of the new Plaza; on the television series "Living in the West"... And so on during the last two decades.

A newest presentation, coming up on Sunday, June 30th 3:30 PM at Hollywood Palladium, will be the LITHUANIAN FOLK SONG AND DANCE FESTIVAL, with 200 young performers from Los Angeles, Detroit, Chicago and San Francisco.

For more see article in Lithuanian on pages 4, 5 and 6.

Paskutinis / Back Cover

Motinystė. Terakota. Jadvygos Mozūraitytės skulptūra.

Motherhood. Terracotta. A Sculpture by J. Mozūraitytė.

KUR TU, MAMA?

Rašytojos Alės Rūtos žodis, pasakytas per Kalifornijos Lietuvių Radiją Motinos dieną

Kur Tu, Mama? —

Šaukiu aš vakarais per erdvę,

Kur Tu? — Tik pakartoja vėjas:

Aš tuos takus mintim išvaikštinėju — — —

Kur Tu, Mama...

Daugelis iš mūs esame netekę Motinos, arba nutolę nuo jos. Nutolę fiziškai, nutolę dvasiškai...

Yra, tačiau, metuose viena diena, kada galima bent valandėlę staptelt ir susimąstyt, ir prisimint savo motiną; ir susimąstyt apie šio žodžio prasmę, jei pati esi ar žadi būti motina...

Ar nėra gražus žodis — *mama*? Ar ne nuostabiai jis nuskamba, kai tari jį gimtąja kalba? Vieniems mūsų jau toli toli nuaidėjo skautūs motinos žodžiai, jos rūpestingai mus mokant kartotos maldos, jos švelnūs šnekini mai ir kartais rūstoki pabarimai. Visa tai buvo iš mylinčios širdies ir iš begalinio rūpesčio, kad vaikai būtų geri. Ar tuos žodžius dar prisimename? Kitiems, kurie esame tiek laimingi, kad tebeturime motinas, gal vien jos žvilgsnis, gal atsargus prasarimas siekia mus išpėti; ar mėginame jos, *motinos*, žvilgsnį, ir jos žodį suprasti?

Ir daugelis iš mūsų esame pačios tuo vardu: *motina*. Ar visada juntame to nepaprasto žodžio svorį? Ar mūsų elgesys, mintys, darbai, mūsų išvaizda verti to vardo, kuris visame pasauly šį skautų gegužės sekmadienį kartojamas su pagarba? — *Motina!* Paklausime savęs: ar tyros mūsų vaikų sielos randa tyrą šaltinį mumyse, iš kurio galėtų sentis gėrio ir grožio ir patvarumo žengti sunkiu, klaidžiu gyvenimu? Ar galėsime perduoti savo vaikams pagarbą ir meilę Dievui bei žmonėms, jei pačios to nejausime, jei gyvenime nevykdysime?

Didinga ir graži yra Motinos Dienos prasmė. Sujaudina vaikų ar anūkų įteikiamos gėlės; gaudina laiškas ar iš tolo paskambinusio telefonu sūnaus ar dukters balsas. Bet visa tai — ne vien tik sentimentai. Visa tai įpareigoja abi puses. Vaikus — nepamiršti, kad motinos pamokymai — visam gyvenimui; ir kad motinai meilė ir pagarba priklauso ne vien gegužės pradžioj. Pačią motiną įpareigoja būti verta, kad vaikai sugrįžtų ir pagerbtų. Būti verta, nes jei ir nebesugrįžta, jei nebeprisimena — gal jos pačios kaltė?

“Oi, motule, motinėle, ko man reiks paklausti, Kaip linelius reikės verpti, plonas drobes austi?”

● “Mother, mother, whom should I question To weave fine linen, that be in fashion?”

Jei motina dirbo ir aukojosi šeimai, — vaikas bent šią dieną ją prisimins, ir dirbs ir aukosis... savo šeimai. Jei motina meldės, ir ilgėjos, ir kentėjo, — atsišauks jos vaikui ir paklydimų takuos, atsišauks bent aidu, atsisibels į jo mintis...

Jei motina skaitė pati ir mokė skaityt gimto žodžio, vaikas neužmirš, ir didžiulio, ir motiną bei gimtą žodį pagerbs.

Motina, ir vaikas, ir anūkas — nenutrūkstama meilės grandinė; tokiom gradinėm išsi-pynusi tauta. Užtat, kas myli motiną, kas ją gerbia, myli ir savo tautą.

Kur Tu, Mama?

Tu kentėjai, kai žuvo ir kai buvo tremiami, ir kai turėjo apleist savo kraštą Tavo sūnūs. Tu kenti, kai matai tolstančius dvasiškai savo vaikus.

Bet visada Tu buvai tvirta, lietuvi Motina! Gyva ar mirusi, sena ar jauna, kur Tu bebūtum, — Tau pagarba ir meilė, — tikroji lietuvi, tikrojo žmoniškumo nešėja — Motina!

Ilsėkis ramybėje, jeigu jau kalnely. — — Ir, jei gyva, sustok, pailsėk, pamastyk, — nes oi, nuvargai, oi, pailsai, kol mane užauginai...

Mama...

JĄ VEDĖ DARBO IR JAUNIMO

MEILĖ

Ona Dabkutė - Razutienė — mokytoja ir Los Angeles Jaunimo ansamblio vadovė

Kai suėjo net dvidešimt penki metai nuo daugumos mūsų lituanistinių mokyklų įsteigimo išeivijoje, nuo tautinių šokių grupių ir ansamblių, chorų, stovyklų ir kitokių jaunimo susitelkimų, norėjusi kada aprašyti mokytoją, atskleidžiant visą jo patriotinę ir pasiaukojančią sielą, nužymint jo vargingo kelio gaires, jo mažus apsvyrimus ir didelius džiaugsmus, kai tie trukdymai ir apsvylimai nugalimi.

Daug žuvo mokytojų mūsų tautos kančios kely; dar daugiau jų, kad ir fiziškai nugalėti, niekada nepalūžo dvasioje; jie žiebė laisvės, meilės ir vilties žiburėlius jaunose sielose. Gi jaunos sielos — tautos tąstinumas ir jos ateitis.

Menas, tautiniai šokiai, liaudies ir kitokios sava kalba dainos — tai nepamainomas žmogaus, ypač jauno, dvasios penas. Jei gimtosios kalbos gali išmokyti vien motina, tėvai, tai tolimesnę tautinę sąmonę vystyti bei ugdyti labai padeda melodija, sparnuotas poetinis žodis, muzika, grakštus judesys, spalvingas drabužis. Bet reikia jauną žmogų į tai patraukti, jį sužavėti, reikia jį pastoviai prie šių tautinių versmių išlaikyti. Čia prasideda mokytojo vargas ir jo garbė.

Laimei, turime daugelį gerų šios srities mokytojų! Išvermingų, ilgalaikių, atsidavusių. Turime G. Breichmanienę (Kanadoje), J. Matulaitienę, G. Gobię, Vyt. F. Beliajų (įvairiuose Amerikos miestuose); turime Los Angelėse, vakarinių dykumų lietuviškoje oazėje — Oną Razutienę, Ingą Tumienę, Liuciją Zaikienę... Turime ir daug daugiau gerų mokytojų, vyrų ir moterų, vyresnių amžiumi ir labai dar jaunų... Turime ir tikimės, kad turėsime. Užtat ir savo tautos didžiuose varguose vilties neprarandame.

Ona Dabkutė - Razutienė. Ją dabar išimtinai norime šia proga paminėti, nes jos įsteigtas Los Angeles lietuvių kolonijos Jaunimo ansamblis, jai vadovaujant, visą ketvirtį amžiaus gražiai išsilaikė, nuolat tobulėjo, žavėjosi lietuviška daile, muzika ir šokiu savo tarpe ir žavėjo kitataučius. Kas toji moteris, kuri pradėjo darbą Šv. Kazimiero parapijos mokykloje, kun. Jono Kučingio 1949 m. pakviesta, su 25 mokiniais, o dabar pasirodo šventėse su pora šimtų šokėjų ir daugiau. Kas ji? Mokytoja! Tikrą darbą, grožį ir jauną žmogų mylinti mokytoja! Tuo vienu sakiniu jos charakteris beveik ir išsisemtų. Tik pagalvokime, kiek jaunų žmonių praėjo per

Šv. Kazimiero parap. ir Lituanistinės mokyklos choras jaunimo šventė 1967 m. International Institute atlieka programą; chorui diriguoja Ona Razutienė.

● Mrs. O. Razutis conduct the St. Casimir and the Lithuanistic School chorus which performed during the Youth Festival of 1967 in L. A.

jus klases ir repeticijas per 25 metus! Pirmųjų jos mokinių Los Angelėse vaikai dabar jau irgi ateina tautiniais drabužiais ir mokosi liaudies dainelių ir bando grakščiai suktis

Prel. J. Kučingis 1964 m. įteikia O. Razutienei atžymėjimo adresą už 15 metų darbą lietuviškoje mokykloje.

● Msgr. J. Kučingis presenting O. Razutis a diploma in 1964 for her 15 years of Lithuanian educational work in Los Angeles.

darniuose rateliuose... Ir jie supranta savo mokytoją gimtąja kalba! Nes ta pati mokytoja juos ir gramatikos moko, ir diktuoja jiems diktantus ir taiso klaidas. Klasės, pamokos, repeticijos (choro ir šokių), dar klasės ir repeticijos... Vaikams gal ir įkyrėja, ir pyksta jie ir nenori, bet... Kai paauga, visi prisimena mokytoją gražiai, nes tik iš jos ir per ją išmoko tai, ko niekada nebūtų kitur išmokę!

Iš kur ją, tą Oną Razutienę, mums Dievas siuntė?

Ji gimusi ir užaugusi Žemaitijoje, Tauragės apskrityje. Tėveliai jos nebuvo turtingi, bet

šviesūs, dainingi, mėgstą grožį, nuolat siekia tobulėti. Kelios klasės Šilalės progimnazijoje, tada Tauragės Mokytojų seminarija — Onutė visur moksi pavyzdinai. Ir, pagaliau, — mokytoja! Labai jaunutė pradėjo darbą. Dirbo Didkiemį, Trukiškės mokykloje (Tauragės apskirty) ir pačioje Tauragėje. Jos vienas pirmiausių mokytojų, skatinančių ir net materialiai ją parėmusių Mokytojų seminarijoje, buvo Zigmas Jaunius, kurio ji visą gyvenimą negali pamiršti. Jis pastebėjo Onutės gabumus, skatino dirbti ir lavintis. Dirbdama ji

Ona Dabkutė (Razutienė) šilalės progimnazijos III klasės mokinė su savo pussesere Brone Getautaite (dabar Gajauskienė).

● O. Dabkutė (later Mrs. Razutis) in her schooldays in Šilalė, Lithuania.

pamilo vargdienius kaimo žmones, kuriems vaidinimas buvo "didi dyvai", kurie mėgo jaunų grakščius judesius ir dainas jaunos mokytojos suruošiose sporto ir dainų šventėse. Tai buvo jiems sunkių dienų nuskaidrinimas, tai buvo atsiverias grožio pasaulis, kurį nuolat pati besilavindama jauna mokytoja jiems parodė.

Mokslo metais ji dirbdavo mokykloje, o vasaromis lankydavo įvairius kursus. Kiek vaidinimų, didelių ir mažų, ji surengė Žemaitijos kaimuose! Kiek scenos vaizdelių pati parašė, pati surežisavo, kur reikėjo, pati ir vaidino ("Žvaigždės dukters" pastatyme vaidino ji su Šaulių teatro artistu; kitus — pati paruošė, išmokė). Kaimo žmonės ir jos mokiniai mylėjo darbščią mokytoją ir menininkę, beveik ant rankų nešiojo!

Ir tada... Kai pateko jau dirbti į Tauragę, jos meninė ir mokytojos veikla dar labiau išplito: dirbo su šauliais, nevien mokykloje, ir statė veikalus, baletus, dirigavo mokinių chorui, pati dainavo ir vaidino. Už vieną paruoštą mokyklinį baletą gavo pirmą premiją; nuvažiavo į pasirodymą Kaune, ir ten laimė-

ziazmas ją palaikė, nenuilstanti energija neišseko net ir kritiškose valandose. O kur tokių nebūna, bedirbant visuomeninį darbą, kur reikia ir savo asį parodyti, ir su kitų nuomonėmis galutinai nesusikirsti, kad darbas nenutrūktų.

Būdinga, kad ligose ar nelaimėse ši mokytoja niekada ilgiau "neilsėjo", — dirbo paprinės ir šeštadienio Lituanistinės mokyklos klasėse, suorganizavo ir vedė kursus, veikė Bendruomenės apylinkės valdybose, rengė progines, kasmetines bei sukaktuvines šventes, minėjimų, įvairių parengimų programas. Kiek yra patriotų, kurie dėl slogos negali atėiti į minėjimą ar parengimą, bet ne tokia Razutienė: ir su sulaužyta ranka, ir sloguodama, ir net su temperatūra ne kartą ji ėjo į repeticijas, į posėdžius. Nepaprastas pareigingumas jai teikė jėgų pakelti kasdienius sunkumus, be skundų, nuotaikingai, su kitus užkrečiančiu entuziazmu. Irgi būdinga, kad niekas jos nepajėgė ilgesniam laikui supykdyti ar išmušti "iš rikiuotės". Savo kritikus ji apėjo tylėdama, draugams ir pagalbininkams buvo visada pastabi ir dėkinga. Į sce-

Onos Dapkutės ir Antano Razučio vestuvinė nuotrauka.

● Ona Dapkutė and Antanas Razutis, their wedding photograph.

na visada sugebėdavo išvesti didelį būrį vaidintojų ir dainininkų bei šokėjų. Mokėjo jaunimą įtraukti, paveikti, surasti pagalbininkų, negailėdama gero žodžio dėkoti, su šypsniu, net ir pro nepasisekimus praeiti. Daugelio ko klausė patarimų, pagalbos, bet dažniausiai pati viską suplanuodavo ir "vežimą veždavo" bei planus įvykdydavo, vis ieškodama būdų padaryti didingiau, išpūdingiau, — kad ir kiti, ne vien savi parapijiečiai pamatytų ir įvertintų. Tuo tikslu jos jaunimo šventės išėjo iš parapijos kiemo į didžiules Santa Monikos, Glendalės ir kt. auditorijas.

Nukelta į sekantį psl.

Ona ir Antanas Razučiai su savo vaikais ir savo sponseriais Adele Deringiene (dabar Bajaliene) ir Stepu Deringiu (dabar miręs) piknike Los Angeles.

● O. and A. Razutis with their sponsors A. and Stepas Deringis.

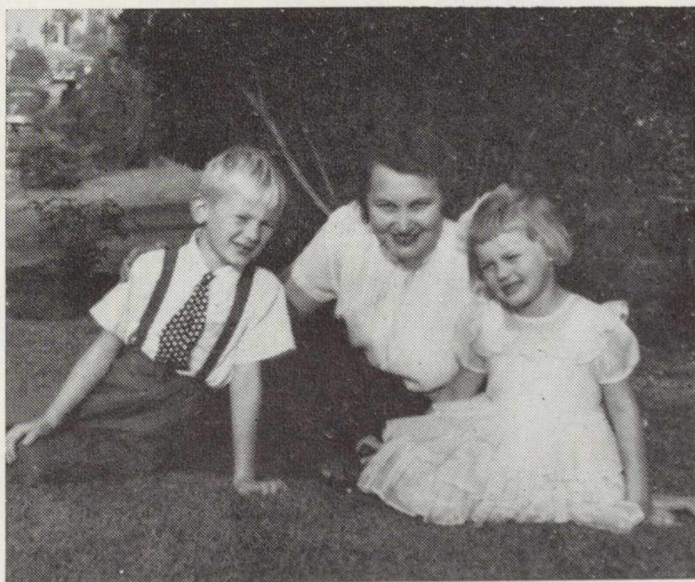
Ona Dapkutė-Razutienė su tėvais. — Motina Jona Dapkienė, tėvas Vincas Dapkus, sėdinti Aleksandra ir Ona Dapkutės.

● O. Dapkutė Razutienė with her parents and sisters.

jo pirmą atžymėjimą varžybose su kitomis mokyklomis.

O paskui... sutemo dangus mūsų šalelėj, ir Ona Razutienė turėjo vargais ir kančiomis dalintis visose išeivių kelionėse iki Los Angeles, kur atrado saujelę lietuvių, atrado Šv. Kazimiero veiklią, sparčiai augančią parapiją, kleboną kun. (dabar prelatą) Joną Kučingį. Klebonas Oną Razutienę pakvietė mokytojauti greta mokytojų seselių. Ir čia prasidėjo didžioji jos veikla su jaunimu.

Čia ji surado dirvą, kurioje reiškėse visomis savo jėgomis ir gabumais. Darbo entu-

O. Razutienė su savo vaikais: Aloyzu ir Danguole.

● O. Razutienė with her daughter Danguolė and son Aloyzas.

Linksma žinia

Kaip tave man pavadinti,
Žodžių nerandu:
Saulės upė išsiliejus,
Upė be krantų?

Švento Jono vabalėlis
Properšoj žiemos,
Ar žiemos vitražo gėlės
Vasaros lankoj?

Taip staigi ir netikėta,
Laukta — be vilties...
Esi gulbė nusileidus
Vidury nakties!

Išvakarėse

Kodėl dabar... tu atėjai
Ir liūdesį atsinešei akyse.
Dabar, kai dovanoms
Užgriozdintos jau durys;
Kai nuotakos drabužiai
Spintoj praviroj
Į mus gyvom akim sužiūro.

Kalnų apsilenkimais
Vingravo mūsų kelias.
Į tarpeklus pribiro ašarų nekartą — — —
Kai rasos eršketynuos,
Atšvietę saulės veidą vasaros kelių,
Tepuošia jos išsiskyrimą ši intymų,
Kai jau lemties atšaukti negaliu.

KALNŲ APSILENKIM AIS

KOTRYNA GRIGAITYTĖ

Poetė Kotryna Grigaitytė.

Užburtas ratas

Naktis tamsos pripildė
Į trobas pakelėj.
Nutrynė delnu mišką
Berymantį šiaurėj.
Ir juodu marškonu
Laukus užtiesus,
Paliko tau,
Tik vieną kelią šviesų.
Paliko dar žvaigždes
Bemiegančias pusnynuos,
Ir dar mėnulį
Kažin kur užrakinus.
O tau tiktai —
Tą vieną kelią šviesų
Į aušrą, saulės patekėjimą,
Dienos išsiskleidimą
Ir vėliai ... vakaro pavėsi.

Laiškas

Klajoji po uolas
Su deimanto akim.
Smaigstai deglus liepsnojančius
Į pelkę.
Sutrupini žodžius,
Kaip duoną paukščiams,
O nerimui nusėdus,
Nedaug kas susitelkia:
Taškai, kableliai, dvitaškiai ar brūkšniai —
Pabirę paukščių pėdos vienišos ir rūščios...
O kur jų čiulbesys,
O kur giesmė,
Ko niekas neišsižada
Nei laimėj, nei grėsmėj?..

Gi šių metų sidabrinės sukakties jubiliejinė ansamblio šventė užims garsiąją Hollywoodo Palladium auditoriją, o į programą įsijungs net trys šokių grupės iš kitur: Grandis iš Čikagos, Šilainė iš Detroito ir jaunutė atžala "Vakarų vaikai" iš San Francisco.

Tokia mūsų mokytoja Ona Razutienė per 25 metus Los Angeles lietuviškajame mieste. Su savo Jaunimo ansambliu ji sėkmingai dalyvavo bendroje Jaunimo šventėse, Dysneyland, "Visų tautų" kalėdinėse ir kitokiose programose, savųjų parengimuose. Aktyvi bendruomenininkė, patriotė, jaunimą spaudžianti darbui ir mokanti su visa savo širdies meile ir visais sugebėjimais. Argi ji neliks jaunimo ir visos mūsų lietuviškos oazės prie Pacifiko širdyse? Ji buvo, yra ir liks visuomet mylinti jauną žmogų, žmogų apskritai, mylinti savo darbą, negailinti sveikatos, neskaičiuojanti savo darbo valandų, nematuojanti išgalių. Užsibrėžianti plačiausiai ir padaranti daugiausiai.

Tai tikra Lietuvos mokytoja.
Ir prieš ją mes lenkiame galvas.

Alė Rūta

Alto delegacija pas Los Angeles miesto burmistrą Sam. Yorty. Iš kairės: Bern. Brazdžionis, A. Skirius, D. Razutytė, kons. dr. J. Bielskis, O. Razutienė, V. Čekanauskas.

● Mrs. O. O. Razutis (2nd f. r.) and daughter Danguolė (3rd f. l.) with Lithuanian Community leaders calling on Los Angeles former mayor S. Yorty.

MAJORO BUTVILOS PLANAS IR KITI DALYKAI

— Man atrodo, kad jeigu jūsų žmona šiuo metu dar gyva ir sveika, jūsų švogerys galėtų ją parsikviesti į šį kraštą...

Pultinevičius atrodė taip šių žodžių nustebintas ir taip paveiktas, kad majoras Butvila sustojo ir įterpė:

— Tai, tarp kitko, yra tik labai tolima galimybė. Tokia tolima, kad jūs pats apie ją, atrodo, niekad nė nepagalvojote?

— Ne, tikrai niekad nepagalvojau, ponas majore, — susijaudinęs atsakė Pultinevičius. — Bet ar pasiseks? Aš gi tremtinys, atseit, liaudies priešas, už akių nuteistas mirties bausme. Jie jokių būdu neišleis.

— Jūsų visai nėra reikalo minėti. Kalasauskas ją kviesčiusi, kaip savo seserį. Į partiją jis, tarp kitko, sukišęs nemažus pinigus — aš taip pat turiu šiek tiek informacijų. Gautų labai geras rekomendacijas.

— Jeigu tik prieš tai su jais nenutrauks...

— Tai mūsų rizika. Neturime teisės reikauti, kad apsimestų — čia jo sąžinės dalykas.

— Be to, sesuo nėra tokia giminytė, kuriuos jie gali atsižvelgti.

— Tai antroji silpna mano plano vieta. Žmona, motina ar dukra būtų daug stipriau. Tačiau nenustokime vilties. Ar, jūsų nuomone, jis sutiktų pamėginti?

— Gal ir sutiktų... Bent dabartiniu metu. Tačiau vargu, ar tesėtų. Nežinotų, ką daryti, bijotųsi apie tai kalbėti, ir t.t. ir t. t.

— Reikia pasamdyti advokatas, kuris čia pat užpildys reikalingus popierius ir paims jo parašą. Jums teliks laukti rezultatų.

— Kad tik advokatas su popieriais ir parašais jo perdaug neišgąsdintų... Bijos, kad paskui gali būti priverstas išlaikyti ir palaidoti.

— Tam tikslui, atskirai nuo visų kitų popierių, jūs sudarysite jai savo vardu afidevitą.

— Gera mintis. Tiktai, kaip rasti tokį advokatą, kuris nusimanytų šitokioje painiavoje? Turėtų mokėti ir lietuviškai, ir rusiškai.

— Toks advokatas, ponas Pultinevičiaus, gyvena po šituo pačiu stogu. Antrame aukšte. Paulius Petronis. Taduko tėtė.

— Tasai su barzda?

— Tasai su barzda, kur sekmadienį su mumis valgė pietus.

— Barzdoti žmonės man visada atrodydavo patikimi. Kaip šventuose paveiksluose.

— Paulius patikimas ir be barzdos. Tik dabar jis teisme, gina bylą, bet kai parvažiuos, nueisim susitarti. Aš jau klausiau, jūsų neminėdamas. Jie procedūrą, tai sakė, žino.

— Puiku, ponas majore! Ir labai ačiū.

— Linkiu jums sėkmės, ponas Pultinevičiaus.

Rytojaus dieną, nuvykęs ligoninėn, Pultinevičius matė iš jos išeinant Viganauskiene, ir tai jo anaip tol nepadrąsino. Koks buvo paskui jo nustebimas, kai Kalasauskas ne tik ramiai iš klausė prašymo, bet ir tuoju linkterėjo galva, išreikšdamas sutikimą.

— Kodėl ne? — tarė jis paprastai. — Reik žiūrėt, gal bus mūs giliukis. Čia vienam, girdėjau, išleido motiną. Jeigu tu nori, aš padarysiu popierius.

Pultinevičius suskubo jam išaiškinti viską apie savo finansinę atsakomybę žmonos išlaikymo atžvilgiu. Kalasauskas valandėlę pagalvojo.

— Na, o jeigu tu tam tarpe numirtum, kas Oną priimtų tada?

Pultinevičius net nutirpo — apie šitokią galimybę, tarp kitko, labai realią, nebuvo pagalvojęs nė jis, nė majoras Butvila.

— Mes vistiek kaip nors sutvarkysim, — tarė jis netvirtu balsu, bijodamas, kad Kalasauskas gali iš karto atsisakyti. — Aš paklausiu lojerį, o jis jau patars, kaip.

Pultinevičius turėjo dar labiau nustebti, išgirdęs po to sekusius savo švogerys žodžius.

— Bet tada, žinoma, išlaikyt apsiimu aš pats. Mano sesuo.

Netikėta buvo ir jo tolimesnė kalba po trumpos pertraukos, laikas nuo laiko vis staptelėjant ir pagalvojant.

— Turėsi paimt lojerį, kad teisingai surašytų. Tik čia reik nedurno. Geriausia būtų kokią dypuką. Jei gali rast, tai atsivesk kad ir šandie. Ilgai laukt nėra ko.

— Galiu atsivest tuoju pat, — su džiaugsmu pašoko Pultinevičius.

— Tai eik ir atsivesk.

Po nepilno pusvalandžio jis jau vėl buvo ligoninėje, šį kartą drauge su Petroniu. Dokumentų tvarkymasėjo sklandžiai, bet užtruko visą likusią savaitės dalį. Net ir tada dar buvo ne viskas, tačiau nuo šiol Petronis galėjo tvarkytis pats. Šeštadienio vakarą Pultinevičius tarė švogeriui:

— Vinciai, man jau laikas namo į Skvireltauną. Vekeišonas baigiasi. Bet jeigu tu nori, kad dar likčiau tavęs lankyti, aš paprašysiu pratęsimo.

— Et, kam čia tau dabartės tiek baderiuotis? — atsakė Kalasauskas. — Aš jau biskį drūtesnis, o tu man ir taip jau dikčiai patalokinai, pastatei mane ant kojų, kai buvau švakas. Dabar man daug spakainiau, kai gavau pasišnekėt su kytru žmogum, o da nevat su gimine. Tai ne tas, kaip su tais durniais, — pridėjo jis kiek tylėliau.

Sekmadienį po mišių Pultinevičius išvažiavo namo, jausdamasis toks patenkintas, koks

jau labai senai bebuvo jautęsis. Traukiniu skutant į rytus, neužilgo išnyko iš akių miesto biaurybė, dangus prasiblaivė ir atgavo spalvą, atsiskleidė iki pat horizonto pievos ir laukai su rudens spalvomis miškeluose. Nerukus prasidėjo lygumos, pakeliančios dvasią ir pabudinančios vaizduotę. Pultinevičius atsilošė ir, neatitraukdamas akių nuo tolimo, tiesaus akiračio, mintimi grįžo į praeitį, kuri dabartiniu metu labiau nei kitados jam rodėsi gyva ir artima...

Ragažinsku viską stropiai ir pavyzdingai sutvarkius, Pultinevičiaus vestuvės įvyko su tokiu greitumu, kad jis nespėjo nė atsikvošėti. Buvo atšvęstos Kintuose, trumpai, be muzikantų, dėl tėvo nelaimės ir ligos. Po to sekančiomis dienomis jaunevedys vaikščiojo kaip apdujęs. Savo žmonos jis taip nediršo ir varžėsi, kad pasilikti su ja vienam būdavo tikra kankynė. Laimė, kaip tik prasidėjo bulviakasis. Pultinevičius visai dienai išvažiudavo į laukus, arė, tuštino pintines į maišus, vežė namo ir pylė į rūšį. Orai buvo geri, pats bobų vasaros smagumas. Ant bulvienojų prieš saulę blizgėjo voratinkliai, šimtametės liepos ant kalno stovėjo nekrustelėdamos. Jis visai užsimiršdavo esąs vedęs žmogus; imdavo prisiminti tik vakare, pamatęs ties paupio medžiais stovintį mėnulį. Parvažiavęs su paskutiniu, ką-ne-ką kandęs, Pultinevičius krisdavo į lovą ir čia pat užmigdavo. Šitaip atėjo ir sekmadienis.

Tą dieną jis jau negalėjo taip lengvai pasprukti.

— Kokia rytoj tvarka į bažnyčią? — paklausė šeštadienį per vakarienę, jau apsnūdęs.

— Apie kokią tvarką tu šneki? — nustebė motina.

— Na, aš eisiu anksti, o judvi paskui nuvešiu sumos.

Motina, lyg atspėdama jo mintis, nusijuokė.

— Kam tau eit? Važiuosim sumos visi tryš — tu, Ona ir aš.

— O kas žiūrės tėčio?

— Malvina. Jei ko reiktų. Lieka virt pietų.

Paskui bričkoje, valdydamas arklius, Pultinevičius turėjo stebėtis, visą laiką už nugaros girdėdamas moterų balsus. Jo motina, rodos, niekad nepasižymėjo šnekumu, o po to, kai paliego tėvas, norint iš jos išgauti žodį, reikėdavo vąsiuko — taip klausėsi, ar nešaukia iš priemenės. Dabar ji rodė marčiai apylinkę, pasakojo apie gyventojus, viską aiškino ir balsu juokėsi iš pastarosios pastabų. Tai buvo keistas reiškinyš. Bet keisčiausia, kad Ona (apie ją Pultinevičius vis dar galvojo, kaip apie Oną Kalasauskaitę) tauškėjo be perstogės, neturinti kada užčiaupti burnos. Pultinevičiui tai atrodė didelis, beveik net neprideras drąsumas.

Nes, šiaip ar taip, ji buvo pirmą kartą — ir jau visam laikui — palikusi savo tėviškę ir tėvus. Dabar jau šešta diena gyveno po

svetimu stogu tarp svetimų žmonių, nežino-
moje ir nepažįstamoje aplinkoje. Pultinevi-
čius dar gerai atsiminė savo paties pirmąsias
dienes svetur, kai pradėjo mieste eiti mo-
kyklon. Jis tada vos nenumirė iš namų pasi-
ilgimo ir negalėjimo apsiprasti. Šita gi jau-
nuolė, priešingai, Užplyniuose jautėsi, kaip
pas Dievą už pečiaus. Pultinevičius jos vie-
toje būtų sėdėjęs suspaustomis lūpomis ir
žiūrėjęs tiesiai prieš save į arklių uodegas
paraudusiomis nuo nemigo akimis. Keistas
padaras, ta Kalasauskų mergiškia...

Susidūręs su koku nauju ar nevisai su-
prantamu reiškiniu, Pultinevičius tais laikais
pirmiausia save paklausdavo, ar tai yra gera,
ar bloga? Ar gera tad, kad jo žmona yra to-
kia drąsi ir šneki? Atsakymo Pultinevičius šį
kartą nežinojo. Jis tik žinojo, kad Ona yra
kitokia, negu jis pats. Tai jo, galų gale, nė
nelietė — bent dabartiniu metu. Galėjo ra-
miai sėdėti, laikyti vadžias ir apie viską iš
lėto pagalvoti. Net buvo patenkinamas, kad
niekas netraukia už liežuvio, kad yra kam
kalbėti ir be jo.

Pultinevičiaus nuostaba dar padidėjo tuo-
met, kai vieškelyje ėmė sutikti pažįstamų,
kurie net atsikukdami spoksojo į jo žmoną,
savo tarpe dalindamiesi vienokiomis ar ki-
tokiomis pastabomis. Pultinevičius pasijuto,
kaip ant ylių, bet Ona rodė juos motinai ir
klausinėjo, kaip vadinasi, kur gyvena, kiek
turi žemės, kiek karvių, kiek arklių, ir t. t.
Kai jis galiausiai išdrįso pakelti galvą, tose
akyse, su kuriomis netyčia susidūrė, išskaitė

pasigėrėjimą, gal net pavydą. Kaimyno Bi-
dočiaus vyresnioji dukra jam parodė liežuvį.
Tai pripildė Pultinevičiaus širdį pasididžia-
vimo. Gal, Dievas duos, šis dalykas vis dėlto
kaip nors išeis į gera. Ragažinskas, buvęs
net Amerikoje, matęs šilto ir šalto, jau eilė
metų užsiimęs vedybomis ir šioje srityje įgi-
jęs patyrimo, prieš sutuoktuves jį patraukė
zakristijoje į šalį ir pašnibždėjo į ausį: "Ko
tu dabar toks, lyg žemes pardavęs? Nebijok,
ji gera merga, aš tau garantuoju." Galimas
daiktas, jis sakė tiesą.

Kalba bričkoje neišsisėmė nė važiuojant
namo. Buvo aptariami visi šventoriuje sutik-
tieji ir bažnyčioje matytieji svarbesni asme-
nys.. Tik motinai dabar kiek trūko žvalumo,
išvargintai spūstyje ir jau susirūpinusiai li-
goniu.

Ona taip pat pasirodė ne be rūpesčio. Vos
Pultinevičiui patraukus vadžias, ji išsoko
kaip berniukas, iš bričkos ir nubėgo tiesiog
priešinėn. Apgreždamas arklius, Pultinevi-
čius jau girdėjo viduje jos juoką, kuriam ne-
tvirtai pritarė ir ligonis. Paskui, nunešusi
tėvui pietus ir pati atsisėdusi prie stalo, ji
pasisiūlė:

— Aš, mama, pabūsiu prie ligonio, o jūs
eikit apypietės.

Motina šyptelėjo, pasižiūrėjo į sūnų ir tarė:

— Ne, aš prisnūsiu ant sofos, bet judu,
kaip šventą dieną, tai eikit pasivaikščiot.
Tau, Onele, dar, turbūt, nieks nė ežių nepa-
rodė, nežinai, kur mūs, o kur ne mūs.

Ona greitai žvilgtelėjo į jį ir paklausė, su

pirmą kartą jos balse suskambėjusia nedra-
sumo gaida:

— Eisim?

Išsisukti nebuvo kaip. Jis linktelėjo.

— Tai aš tik persirengsiu.

Pultinevičius taip pat, pagal senai įprastą
tvarką, persimainė į kasdieniškus: basnirčias
į klumpes, su prenciumi, su varnų pralesta
kepure. Tačiau jo žmona pasirodė ne kasdie-
nėje aprangoje — priešingai, ji išėjo iš kama-
raitės pasipuošusi, kaip į svečius: su bate-
liais, su kojineimis ir su nauja suknele, tokia
trumpa, kad beveik matėsi keliai, net Pulti-
nevičius turėjo nukreipti akis. Anais laikais
šitokią aprangą galėjai matyti vien miestuo-
se. Rankoje laikė nosiniuką, plaukus dengė
plona, kaip voratinklis, batistinė skarelė, vi-
sai nepigi. Kiek į šitokius parėdus galėjo
būti įdėta? Čia jis prisiminė nemalonų pa-
sogos klausimą, ikšiol dar vis patenkinamai
neišspręstą. Pultinevičiaus nuotaika, nesnai
kiek pakilusi, vėl nuvažiavo žemyn. Onos
pirmieji žodžiai jos taip pat nė kiek nepatai-
sė. Permetusi jį akimis nuo galvos iki kojų,
ji delnu užsidengė burną ir paklausė su ap-
simestu nekaltumu:

— Ar tu, Pultinevičiau, rengiesi mėšlo
mėžti?

Jos paprotys, greičiausia, prūsiškas, kreip-
tis į jį ne kitaip, kaip pavarde, taip ir liko vi-
sam laikui; net vaikai, kad ir paaugę, kalbė-
dami apie tėvą, sakydavo "Pultinevičius".

— Ne, — atsakė kiek nustebęs. — Šiandie
šventa. Kodėl klausai?

— Už tai, kad taip apsirengęs. Lyg mėšlo
mėžti.

— Apie namus negali su bažnytiniais.

— Sakyk "išeginiais". O dar esi miestietis.

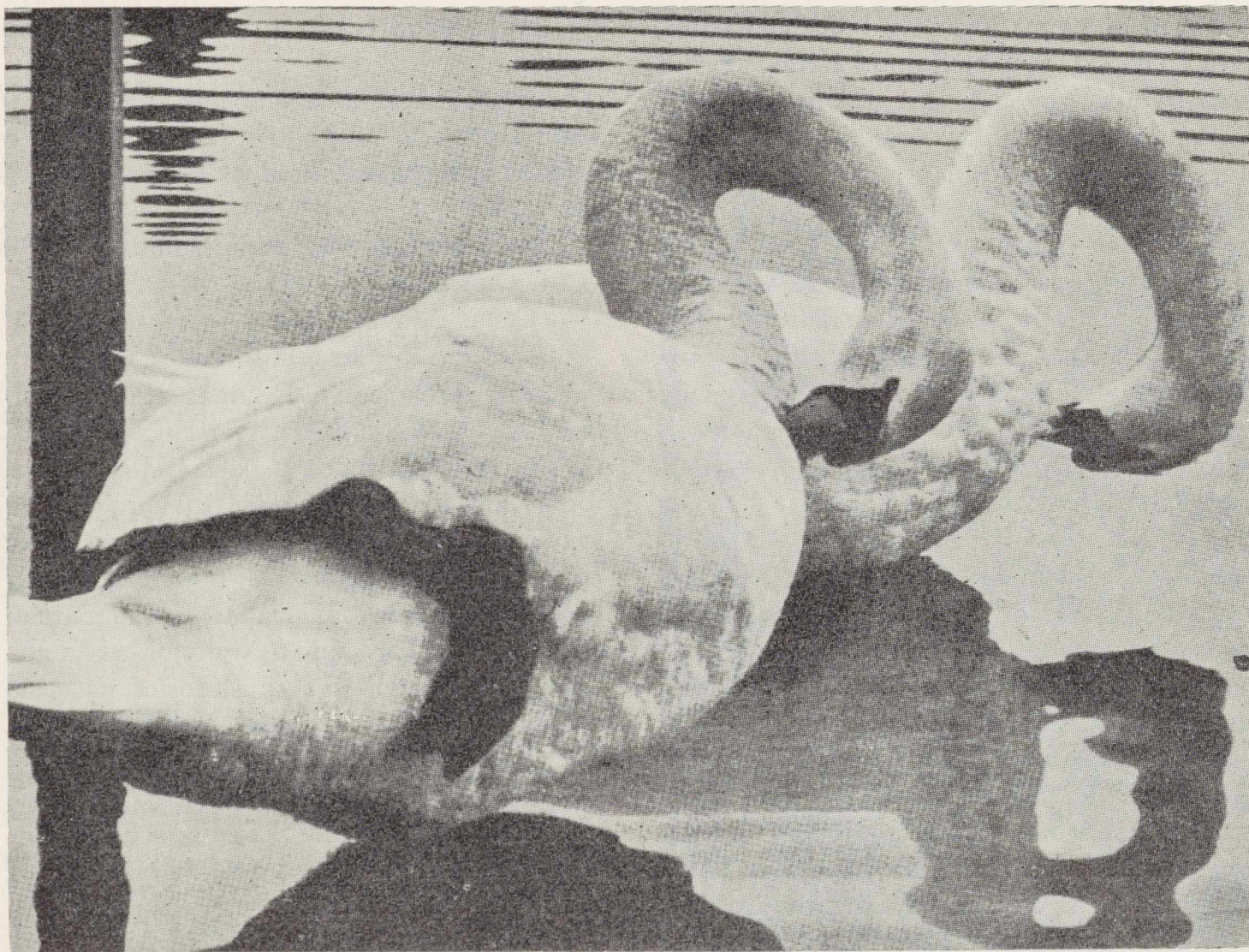
Šitokie žodžiai privertė Pultinevičių taip
sumišti, kad jis Oną apvedė aplink jų ūkiui
priklausančius laukus beveik netardamas žo-
džio, tik rankų mostais parodydamas, kur
buvo jų, o kur Bidočiaus, Birštonos arba Ru-
dzevičiaus. Tačiau jo tyla nekrito į akis ir
nebuvo pastebėta. Visą laiką šnekėjo ji pati
— apie žemę, apie pasėlius, apie tai, kaip
šitas ar anas buvo daroma jos tėviškėje, ir
kad viskas ten buvo daroma kitaip, negu čia.
Beveik net galėjo pasirodyti, kad Pultinevi-
čiai nieko neišmano apie ūkininkavimą. Jį tai
varė į pyktį. Ar moteriškam kištis į tokius
dalykus? Ką ji galėjo išmanyti? Bus vien
prisiklausiusi, kaip vyrai šneka. Jis atsiduso
kiek lengviau tik kai, peršokę upelį (Ona vos
nepliumptelėjo su visais savo batistais į van-
denį, Pultinevičius vis spėjo sučiupti už al-
kūnės), jiedu vėl atsidūrė pas vartus.

— Dabar einam ant to kalno, — tarė ji, ro-
dydama pirštu.

— Tenaitės ant jo nieko nėra, — paaikšino
Pultinevičius su sunkiai tvardomu apmaudu.

— Kaip nėra? Matai, liepos.

Tikrai, liepų buvo ko pasižiūrėti. Iš šios
pusės ir iš taip arti, jos buvo beveik net ne-
panašios į medžius. Atrodė, kaip bokštai, ar

Vestuvės be muzikantų...

● A wedding without musicians.

kaip visa pilis su neregėtai aukštomis rąstų sienomis, nepaimama, grėsminga, su visą laiką aplink kuorus besisukaliojančiais juodais varnų taškais, kurių ten aibės perėdavosi drevėse.

Jiedu užduso, kol įkopė. Senojo kaimo šuliniai buvo užkasti, pamatai susmukę žemn, sodeliai išdžiūvę, pavirtę į dulkes. Pirmųjų istorijai žinomų Užplynių neliko nė pėdsako, išskyrus žemėje pasitaikančius nelygumus. Prieš akis atsivėrė vaizdas iki Pajevonio, Gražiškių, Strazdinės ir Vartelinės. Ona ieškojo akimis savo tėviškės, bet Paprūsę užstojo kalvos. Pultinevičius ją nuvedė į pietų pakraštį prie šviežiai iškasinėtos bulvienos ir parodė, kur gyveno Berteška, pas kurį jo senelis atėjo į žentus iš Totorkiemio. Po liepa gulėjo girnų akmuo, dar nevisai susmegęs į žemę, senelio paliktas, matyt, dėl to, kad viršuje buvo kiek nuskilęs, praleisdavo grūdus. Jiedu ant jo susėdo, Pultinevičius kiek galima atokiau.

— Aš noriu paklausti vieno dalyko, — pradėjo ji, vėl kiek nedrąsiai. — Tu man dabar prisipažink, Pultinevičiaus — juk graudiniesi, kad mane vedei?

Būdamas iš prigimties teisingas žmogus, ir dar taip netikėtai užklyptas, jis ko nepasakė „taip“. Tačiau pagalvojęs ir priėjęs išvados kad, nors vedybų ir nepadarytas kaip nors laimingas, jis vis dėlto nesigaili vedęs, lygiai kaip nesigailima dėl visų kitų neišvengiamų ir neatitaisomų dalykų. Pultinevičius galiausiai atsakė neigiamai. Ona, nors negalėjusi nepastebėti jo svyravimo, atrodė iš karto patikėjusi ir žymiai nuraminta.

— Bet jeigu taip, tai kodėl tu vis toks liūdnas, lyg nusiminęs?

Pultinevičius meluoti neišmoko visą savo gyvenimą. Nuleidęs galvą, jis prisipažino:

— Teisybė, kad aš nelinksmas, bet tai tik dėl to, kad dabartės tokia permaina...

Ona išpūtė akis.

— Apie kokią permainą tu, Pultinevičiaus, šneki? Ar kad aš pas jus atėjau gyvent? Aš juk tau nieko nedarau. Jeigu permaina, tai permaina man: palikau savo tėvus ir savo namus. O ar kada girdėjai mane verkiant? Norėjau ištekt, ir ištekėjau. Ir dabar turi būt gerai.

— Bet mano jau toks būdas. Tokia prigimtis. Tankiai būnu liūdnas, ir daugiausia visai be jokios priežasties. Užaina liūdnumas, ir tiek. Aš nieko negaliu padaryt. Paskui praeina.

Dar tebekalbėdamas, jis nedrąsiai pakėlė galvą ir pažiūrėjo jai į akis, kone atsiprašinėdamas, trokšdamas supratimo. Tai, ką Pultinevičius pamatė, buvo neįtikima. Jo prisipažinimas ne tik neapvylė, nė neišgąsdino šios juoką, kalbas bei linksmą nuotaiką mėgstančios jaunuolės, be priešingai, atrodė patikęs, net nudžiuginęs. Jos skruostai ūmai papilnėjo. Ona perkėlė nosiniuką iš dešinės rankos į kairiąją, o dešinią išnėrė jam pro

“Plaukė žaselės per ežerėlį...”

● “The geese are sailing across the lake” — (motif of a Lithuanian folksong).

alkūnę.

— Žinai, dėl ko aš už tavęs tekėjau?

— Ne. O dėl ko?

— Dėl to, kad tu kitoks, nei visi vyrai.

Užuot pradžiuginę, šie žodžiai Pultinevičių privertė tik sumišti.

— Aš visai nesu kuo nors už kitus geresnis.

— Aš nė nesakau, kad geresnis.

— Tai gal jau ir ne blogesnis?

— Ir ne blogesnis.

— Ir ne gražesnis.

— Ir ne gražesnis. Tiktai kitoks. Tokio aš visada ir norėjau. Dar buvau maža mergaitė, kai syki nutariau šitaip: arba liksiu senmerge, arba ištekėsiu tiktai už kitokio, nei visi. Rašytis į senmerges, kaip matai, neteko.

Kai ji prisiglaudė, Pultinevičiaus daugiau jau nedomino jokie mąstymai, nė svarstymai. Tiktai, kai Ona sušnibždėjo į ausį: “Koks tu drąsus — tikras miestietis...”, jis vėl nežinojo, ar kartais truputį netraukia jo per dantį.

Pradedant ateinančia savaite, Pultinevičiaus dienotvarkė pasikeitė iš pagrindų. Užuoat kėlęs prieš aušrą, skubėjęs į laukus ir ten likęs iki po saulėleidžio, dabar keldavosi gerais pusryčiais ar dar vėliau, eidavo darban nenoriai, koja už kojos; dienos metu palikdavo arklius ir bėgdavo įvairiausiais reikalais namo, parvarydavo pietų ir pavakarių, o po šių pastarųjų daugiausia nė negrįždavo. Bobos dienininkės šnibždėjosi tarp savęs ir juokėsi į saujas. Viskas, trumpai sakant, pagedo. Nė vienas iš pagrindinių rudens darbų nebuvo atliktas nė laiku, nė kaip reikiant. Apie smulkesnę sezoninę apyvoką nebuvo ko nė kalbėti. Kaimynai, stropiai viską sekdami iš patvorių, paežių ir nuo kalno, greitai susidarė nuomonę, kad iš jaunojo Pultinevičiaus ūkininko nebus. Birštonų mer-

giščios, susitiktos laukuose ar prie upės, prunkšdavo jam tiesiai į akis. Tačiau Pultinevičius nieko nematė, nieko negirdėjo ir niekuo nesirūpino. Ūkininkas, tikra tiesa, jis šiuo metu nebuvo. Jis buvo Kolumbas, tik ką atradęs naują, neištirtą žemyną, užimtas tik vienu: jo tyrimu.

Kol kas jis dar nežinojo nė šio žemyno apimties, nė jo ribų, bet viena jau buvo spėjus pastebėti: tai, kad jis daug platesnis ir įvairesnis, nei būtų galėta įsivaizduoti. Su kiekvienu žingsniu iškildavo nauji horizontai, kiekvienas žvilgsnis atidengdavo niekur prieš tai nematytus reginius. Ir nuostabiau — visa tai buvo taip sava, taip gerai pažįstama! Kaip ir daugelio kitų dalykų pastaruoju metu, Pultinevičius to niekaip negalėjo sau išaiškinti. Žmonės ikiol būdavo arba tokie, kaip jis, arba visai kitoki; Ona gi sykiu ir visai skirtinga, ir visai į jį panaši. Tai atsispindėjo net amžiuje: Pultinevičius buvo vyresnis, bet tik pusę metų, tad tik rudenį ir žiemą; pavasarį ir vasarą jiedu turėjo būti vienmečiai.

Jos asmuo buvo toks didelis žemynas, kad jam ištirti bei išmatuoti reikėjo viso žmogaus amžiaus. Užtat nebuvo nė skubu. Daug skubesnis dalykas buvo jį užkariauti, užsitikrinti, kad niekad neišslys iš rankų. Taip ir darė ir istoriniai žemynų atradėjai. Tiktai Pultinevičiaus atveju, jam pačiam dar to gerai nepastebint, šis procesas apsisuko atžargiai ir ėmė vykti priešinga linkme: pamažu, bet ryžtingai, neatlyždamas, naujai atrastasis žemynas pradėjo užkariauti atradėją.

Kaip ir visi platesnio masto įvykiai, tai

prasidėjo nereikšmingomis smulkmenomis. Laikas nuo laiko Ona ėmė padaryti vieną, kitą pataisą, liečiančią jo valgi, apdarą bei gyvenimo būdą. Pultinevičius pripažino ir pats, kad kiekviena iš tų pataisų buvo pagrįsta. Sakysim, netinka eiti lovon neplautomis kojomis — nuo to atsiranda blusų. Netinka peiliu nešti burnon maisto — galima įsipiauti lūpas ar liežuvį. Šventomis dienomis geriau dėvėti išėiginius ir avėti batais, nes juk visvien reikia pasirėdyti į bažnyčią. Nė vienas iš aukščiau minėtų dalykų nereikalavo kokios nors aukos. Net su batais jis jau buvo apsipratęs mieste, po ligos, kelias savaites trukusios kankynės, kurios metu kiekvienas žingsnis iš lūpų išspausdavo aimaną. Tačiau reikalavimai, kurie sekė po to, pradėjo kainuoti pastangų, ir juose Pultinevičius ėmė vis mažiau įžiūrėti pagrindo.

Svarbiausia, kad jie lietė jau ne vien jo asmenį bei papročius, bet ir visą senai nusistovėjusį Pultinevičių ūkio bei namų tvarką. Pavyzdžiui, vieną apsiniaukusią dieną Pultinevičius parėjo iš lauko pietų ir jų nerado, kaip visuomet, ant stalo. Virtuvėje skambėjo juokai ir būsėjo kaplys į samanines durpes. Jis pravėrė duris ir, garuose išskyręs keletą judančių būtybių, tarė joms, truputį pakeltu balsu, kad būtų išgirstas per puodų kunkuliavimą:

— Neškit šen! Neškit šen!

— Ką nešt, jeigu dar neišvirė? — atsiliepė žmonos balsas.

— Kaip neišvirė, jeigu aš jau namie? — gerokai nustebo Pultinevičius.

— Pažiūrėk į laikrodį. Pietūs pas mus visada dvyliktą. Tai įsidėk galvon ir kitą sykį nerėk ant manęs, kaip dabar.

Pultinevičius neatsakė nieko, bet taip uždarė virtuvės duris, kad ant grindų nukrito gabaliukas tinko. Pietūs pagal laikrodį. Gal tada ir darbo valandos, kaip įstaigoje ar dirbtuvėje?

Tais atvejais, kai žmonos patarimai ar nurodymai liedsdavo grynai vyrišką ūkininkavimo sritį, kaip antai dirvą, pasėlius bei padargus, jis klausydavosi praverta burna, sužavėtas, kaip paukščio čiulbesio ar kūdikio čiaušėjimo. Nurodymais sekti neateidavo nė į galvą. Jų Pultinevičius eidavo priešinėn, o vėliau kamaraitėn, pas tėvą. Užtruko pusėtinai laiko galas pastebėti, kad pastarojo nurodymai darosi įtartinai panašūs į tai, ką jis dar nesenai girdėjęs iš žmonos. Nenorėdamas patikėti, Pultinevičius pradėjo atidžiau klausytis, ir netrukus vienas įvykis patvirtino jo įtarimus. Visi Onos pasiūlymai, į kuriuos Pultinevičius nekreipdavo dėmesio, būdavo pakartojami ligoniui tėvui, o šis juos tuoj perduodavo sūnui, kaip savo paties valią.

Tai atsitiko aname laikotarpyje, kai Pultinevičius ėmė rytais laiku neatsikelti ir apsileido darbe. Ona patarė samdytis berną.

— Berną? — sumurmėjo Pultinevičius, įsipildamas daugiau pieno į lengvus barščius.

— Berną?

— Tikrai. Pasisamdyk.

— O kur berną dabar gausi? Darbymetė.

— Reikia pasiklausinėti.

— Nėra ko klausinėti, už tai, kad visi jaunesni iš mūs apylinkės išėję prie melioracijos, kasa valdžiai griovius.

Ir, ėmęs juokauti, nukreipė kalbą kita linkme. Tai, ką Pultinevičius sakė apie melioraciją, buvo perdėta. Darbininkų trūkumo tais laikais nebuvo jokio. Nenoro samdyti priežastis buvo psichologiška: jis bijojosi į savo namus pastoviam gyvenimui įsileisti jauną vyrą. Didžioji dalis kaimuose klaidžiojančių paskalų apie nesugyvenančias poras bei žmonių neištikimybę lietė šeimninkes ir bernus. Pultinevičius nebūtų niekaip patikėjęs, kad kas nors panašaus gali atsitikti ir pas juos, tačiau vien mintis apie tai, kad su jais prie stalo atsīsės koks nors svetimas jaunuolis, jam aptemdydavo akis ir versdavo sugniaužti kumščius. Gal kaip tik šitoks jausmas, ar instinktas, o ne tikri faktai, glūdėjo ir visų anų legendų pagrinde. Vienaip ar kitaip, baigęs valgyti barščius, Pultinevičius apie tai ir užmiršo. Bet tik neilgam.

Sekantį sekmadienį, dar tokį šiltą, kad popiet ties belapėmis liepomis ėmė virpėti oras, Pultinevičiaus tėvas, pasijutęs kiek gerėliau, tyliai apsirengė ir nepastebėtas išsmuko į laukus. Sveikata neturėjo jam dėl to pablogėti, o priešingai, tik pagerėti: pora valandų lauke tokią dieną turi pataisyti savijautą kiekvienam. Tačiau jis grįžo apsiniaukęs, kietai suspaustomis lūpomis. Tai, ką tėvas pamatė laukuose, buvo tikras slogutis. Paupyje, lietaus išguldyta, puvo nešienauta žolė. Dalis rugienų visai nearta. Po šv. Pransiškaus! O kur dar mėšlas, kur kartojimas? Nepatikimas ruduo galėjo betkurią naktį pagadinti orą. Karvės besizulindamos išvertė tvorą, lino į daržą, mindžiojo buroklus, pragraužė keletą runkelių. Iš kopūstų dienos metu pakilo kiškis, kai šunes tuo tarpu, išvertę prieš saulę pilvus, kaitino patvartėje blusas. Ant nedengto kūgio čirškėjo žvirblių vestuvės: Viso to būtų užtekę lovon ištiesti kad ir sveikutėlių žmogų. Pultinevičius nedrįso tą vakarą net įžengti kamaron.

Tėvas prašneko tik po vakarienės, Onai įėjus išsinešti indų. Jie šnibždėjos taip ilgai, kad Pultinevičius, jau atsigulęs, du kartus kėlėsi ir ėjo klausytis pas duris, bet nesugavo nė žodžio. Prieš užmigdamas dar girdėjo, kaip kamaron išlepsėjo ir motina. Rytojaus dieną tėvas, jau atlyžęs, Pultinevičiui nė puse žodžio neužsiminė apie vakarykštės inspekcijos rezultatus. Užuo to, jis paprasčiausiai pasakė, kad reikia samdyti berną.

— O kur, tėtė, jį dabartės rasi? Turim laukt Kūčios.

— Nieko. Yra. Mama vieną žino. Popiet

A. Pagramantis

Sotaus patrioto oracija

**Džiūgauja tautiečiai, kad kovoja baltai
Dėl žmonijos teisių ten prie Baltijos,
Bet nuo to nei šilta man, nuo to nei šalta,
Ieškau savo gūžtai partnerės naujos.**

**Baisiai nepatinka tie aukų rinkimai,
Elgetas jie mena Skuodo atlaiduos,
Kaip nekultūringai žmones skirstyt ima:
"Kvoterį tas davė... špygą tas teduos..."**

**Aš visai netrokštu kažkokių ten lux'ų, —
Užsienio Rolls Roice'ų, stereo TV...
Užvedu forduką, taip mielai jis kriuksi,
Tartumei degloji tuščiamė lovy...**

**Baisiai pasiilgstu tuomsyk aš tėvynės,
Kai rūgščių kopūstų užkertu gerai,
Kai kutena skrandį ten po apatiniais
Dešros bei kilbasos, riebus vėdarai!**

nujok ir suderėk.

— Kur taip?

— Liepalotuose.

Pultinevičius negalėjo patikėti savo ausimis.

— Liepalotuose?

— Liepalotuose. Pas Skamaraką.

Tardamas šiuos žodžius, net ir tėvas truputį lyg suvirpėjo.

— Negalimas daiktas! Pas Skamaraką?

— Pas Skamaraką. Kodėl negalimas? Skamarakutis ieškosi už berną.

Pultinevičių pagavo toks pyktis, kad jis negalėjo daugiau ištarti nė žodžio. Tik išeidamas atsivėdėjo durimis, ketindamas jas taip uždaryti, kad pabirtų tinkas visu pasieniu. Laimė, laiku atsiminė tėvo nesveikatą ir uždarė taip tylutėliai, kad net nesugirgždėjo.

KURŠIŲ KOPŲ KARALIUS

Dešimties kilometrų ruožas, esantis tarp Per Valkos ir Preilos, buvo elnių mėgiamiausia vieta. Ši Kuršių Neringos vieta daugiausia buvo apaugusi lapuočiais medžiais: gluosniais, karklais, drebulinių giminės krūmokšniais. Šioje vietoje kopos yra platesnės ir elniams lengviau pasislėpti nuo vasarotojų akių, o lapuočiai sudarė užuovėją nuo audrų, žvarbių žiemos vėjų. Vasaros karščių metu teikė pavėsį ir sudarė kitas malonesnes elnių gyvenimui sąlygas.

Ne tik šioje vietoje prisilaikydavo elniai. Jų buvo galima matyti ir kitoje Kuršių marių pusėje. Ypatingai Nemuno deltos sunkiau prieinamose vietose.

Elniais žavėdavosi visi, o labiausiai smalsūs vasarotojai. Smalsuoliai ir gamtos mylėtojai prie elnių veržte verždavosi. Ir norintiems pamatyti elnią specialiai tam pasamdyti vežikai vasarotojus nuveždavo į elnių prisilaikymo vietas, tuo drumsdami jų ramybę.

Drąsesnieji elniai apsigyvendavo ir žmonių apgyventose vietose. Lankydavosi daržuose pasmagurianti jaunais salotų lapais, pasigardžiuoti kopūstais, vaismedžių ir gėlių atžalomis.

Elniai kenkė ir kopų miškams bei smulkiai miškų augmenijai. Ypatingai pavasarį, kai žievė nuo medienos lengvai atsilupa ir po ja teka medžio sultys. Tada elniai ne tik nugraužia medžių žievę, bet ir nuskainioja jaunas spygliuočių metūges.

Apsaugojimui nuo elnių daromos žalos miškų administracija buvo priversta jaunus medelynus aptverti spygliuotomis tvoromis. Bet elniai, ieškodami maisto, praeidavo ir tokia kliūtis. Drąsesnieji ateidavo net į vasarvietes pasižvalgyti po vilų kiemus ir pasižiūrėti, kaip laiką leidžia vasarotojai.

Vienais metais į Smiltynės kurortą atsikraustė elnias. Ir pastoviai įsikūrė. Visą eilę metų su vasarotojais jis gražiai sugyveno ir, vasaros karščiams užėjus, kartu su vasarotojais vėsinosi vėsiose Baltijos jūros bangose. Jis buvo taip prie žmonių pripratęs, kad vakare vienas nenorėdavo

Kuršių marių valdovas užkandžiauja.

● The Ruler of the Kuršiai Lagoon taking repast.

jantis kraujas nudažė kopų smėlį, o ragų vainiku buvo papuošta Klaipėdos krašto direktorijos raštinė.

Elnio ragai yra šiupeliniai - šakočiai. Elnias juos numeta kiekvieną rudenį, o kiekvieną vasarą jie vėl atauga. Kiekvienais metais ataugusiam ragui prisideda po vieną atžalą - šaką. Naujai išaugę ragai būna apsidengę švelnia vilnele, kuri vėliau išnyksta — nubyra. Žiemos pradžioje ragai elniui pasidaro nepakeliama našta, ir jis stengiasi visokiais būdais jų nusikratyti. Ragai savo svoriu galvą spaudžia žemyn ir labai elnią vargina, gi užėjus šalčiams ragai su kiekvienu elnio judesiu ima skambėti, kas labai nervuoja elnią. Tad tik prasidėjus primiesiems šalčiams, elniai eidami purto galvas, stengdamiesi išsilaisvinti nuo savo ragų. Bet, vienam ragui nukritus, susidaro dar didesnis nepatogumas, nes galvą traukia į vieną pusę. Toksai nepatogumas išmuša iš pusiausvyros patį elnią, ir jis, pagautas pykčio, lenda į tankmes, krūmus, ir ten trindamasis stengiasi nuplėšti ir numesti li-

Motinos rūpestis.

● Worries of mother.

pasilikti paplūdimyje. Su besiskirstančiais namo poilsiautojais į savo kopas traukdavo ir elnias. Jis ateidavo iki Klaipėdos miesto kelto priplaukos ir čia krante stebėdavo skubančius į Klaipėdą jos gyventojus nakties poilsiui. O anksti rytą elnias prisistatydavo Smiltynės prieplaukon ir laukdavo pirmųjų žmonių iš Klaipėdos, kad iš jų dosnios rankos atsiimtų savo užtarnautą gardesnį kąsnelį pagerinto maisto: daržovių lapų, šaknų ar ko kito. Žmonės vienas su kitu jau net buvo pradėję lenktyniauti, nes kiekvienas norėjo būti pirmasis ir pavaišinti elnią jo mėgiaimais skanumynais.

Bet atsirado žiaurių žmonių, kurie visokiais būdais pradėjo elnią skriausti, tai adata įdurdami, tai degtuką prikišdami prie jo karališkų kailinių. Elnias gynėsi ir vėliau net visa jėga puldavo tokiuos niekadarius. Pikti nenaudėliai šį malonų gyvulį padarė žmonių priešu, ir kopų administracija buvo priversta elnią iš Smiltynės kurorto pašalinti. Jis buvo apgyvendintas kitoje kopų pusėje. Bet karališkasis elnias nutarė savo, kaip kopų valdovo, teises ginti ir stojo į atvirą kovą su priešu-žmogum. Jis pralaimėjo, nes paleista iš vamzdžio kulka partrenkė šį šešioliką šakių ragų vainiku pasipuošusį elnią. Jo garuo-

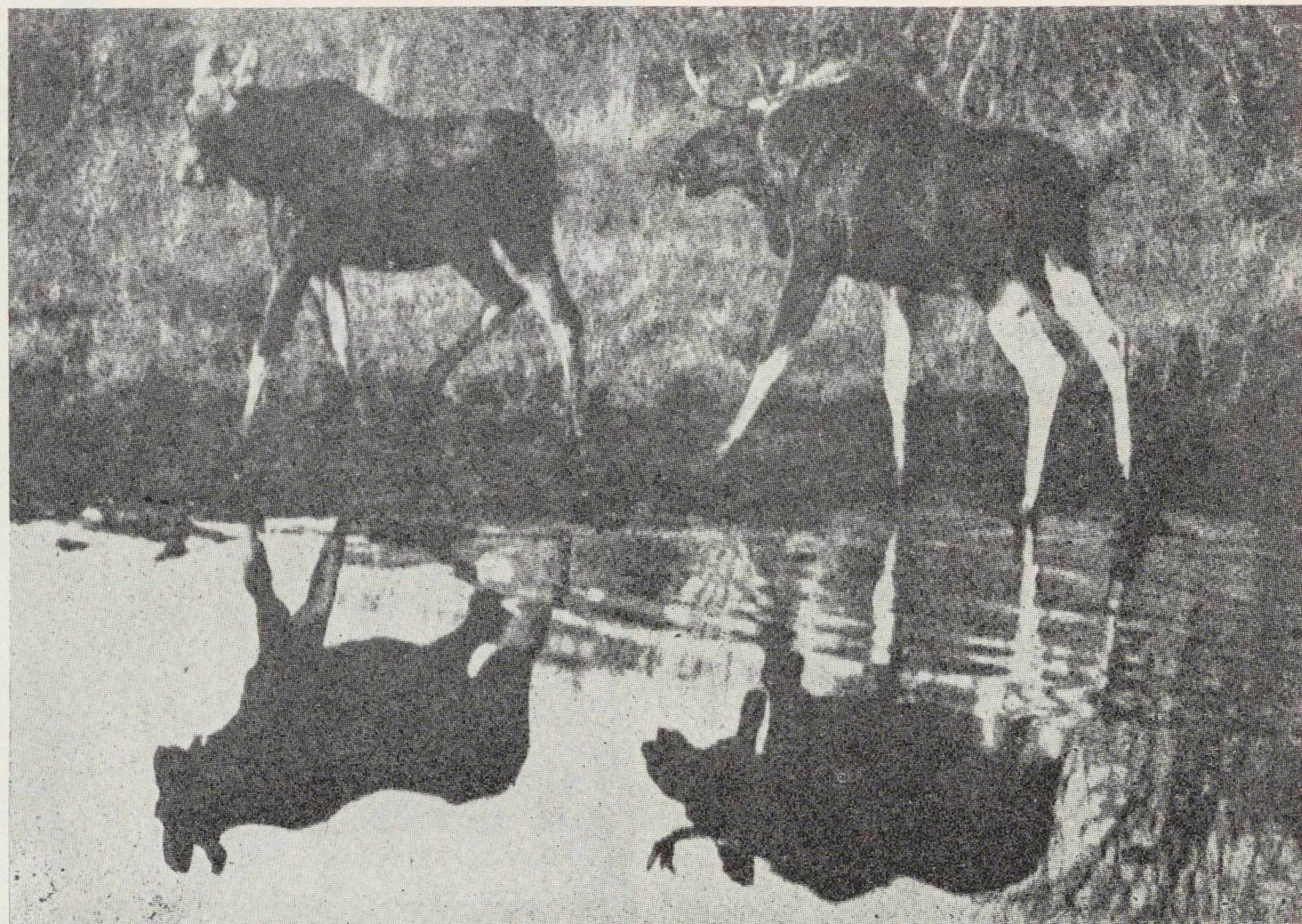
kusį ragą. Kartais likęs ragas pametamas elniui nuėjus net kelis kilometrus.

Kuršių Neringos kopų gyventojai ir krašto administracijos įstaigos ir kitos viešo užėjimo vietos mėgo savo patalpas puošti elnių ragais. Todėl elniams ragus metant, turintieji kiek laisvesnio laiko, išeidavo ieškoti elnio ragų. Tačiau labai retais atvejais tam pačiam ieškotojui pavykdavo rasti to paties elnio abu ragus. Todėl dažnai ieškotojai tarpusavy darydavo mainus su atrastais ragais. Abudu to paties elnio ragai buvo žymiai brangesni.

Bet ne vien pamestais elnių ragais buvo puošiamos patalpos. Jos buvo puošiamos ir nušautų elnių ragais. Kuršių Neringos administracija kiekvienais metais leisdavo nušauti po vieną patiną: sergantį ar invalidą, ar kitaip negaluojantį. Elnią paprastai nušaudavo girininkas, kaip pritryęs medžiotojas ir šaulys. Jam tekdavo elnio galva su ragais. Mėsą išsidalindavo žmonės. Kailinius parduodavo kailių dirbtuvei. Jauno elnio mėsa skani, lengvai paruošiama; seno elnio — kieta ir atsiduoda samanomis. Daug elnių ir prieauglio išnaikindavo taip vadinami brakonieriai, kurie visokiais būdais elnius žudydavo.

Tam tikrais metų laikotarpiais elniai pasidarydavo ypatingai grąsūs. Tai poravimosi laikotarpis. Vietos gyventojai tą laikotarpį vadindavo "barzdų laiku". Tuo laiku patinai pasižymi išskirtinu piktumu ir pradeda dėl patelių vienas su kitu muštis. Mušasi kelis mėnesius. Nugalėjęs savo varžovą ir laimėjęs gražuolę elnienę, ją dieną naktį saugo, nežiūrint ką ji bedarytų — ar sau ramiai medelius graužinėtų, ar užuovejoj ilsiėtųsi.

Nemažiau elniai patinai yra pikti pavasarį, kai jų šeimoj atsiranda prieauglis. Prie tos vietos, kur laikosi patelė ir mažukas, elniai patinas nieko neprileidžia. Nežiūrint, kas būtų — žmogus ar gyvulys. Jis stoja skersai kelio ir pasiruošęs

Prie šaltinio skaidruonėlio sutikau...

● Meeting at the fresh spring waters.

vienu stiprios kojos smūgiu užmušti kiekvieną, kuris drįs žengti žingsnį priekin. Vietos žmonės gerai žinojo karališkos šeimos principus ir ne vienam yra tekę naktį praleisti išlipus į medį ar ant šieno kūgio, kad išvengtų elnio puolimo ar net mirtino smūgio. Elnas tol saugo savo šeimą, kol patelė su mažuku atsitolina ir jai joks pavojus nebegresia. Tik tada pasišalina ir patinas, ir žmogus, išbuvęs kelias valandas medyje,

gali išlipti ir keliauti savais reikalais.

Šauti į elnią buvo draudžiama, net jeigu grėsė mirties pavojus. Žmogus, begindamas savo gyvybę, galėjo nušauti kitą žmogų, bet už tokį patį nusikaltimą jis negalėjo nušauti elnio.

Plačiaragė karūna ant elnio galvos ir išleisti elniams globoti nuostatai bei krašto administracijos potvarkiai elnią tikrai darė teisėtu Kuršių kopų karalium. (Iš "Pajūriais pamariais").

AR TURITE ŠIUOS LEIDINIUS?

LITHUANIA Land of Heroes. Country, People, History, Language. Lithuania's Fight Against the Kremlin Rule. Soviet Genocidal Practices in Lithuania. Prepared and edited by Leonard Valiukas. Lithuanian Days Publishers, 4364 Sunset Blvd., Hollywood 29, Calif. 88 p. Part II — Illustrations, 96 p. Price: \$4.75.

M. Gimbutienė, **BALTS**. \$8.50
Dr. J. Končius, **Vytautas the Great**
Minkštais viršeliais \$3, kietais \$4.
Lietuvių-anglų k. žodynas. \$7.00
Anglų-lietuvių k. žodynas. \$6.00

Mūsų knygyne galite gauti daugelį kitų naujausių leidinių:

Rašykite

Lithuanian Days Publishers
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Ca.

Solistės Ginos Čapkauskienės įdainuota plokštelė taip pat gaunama LD žurnalo leidykloje. Kaina \$5

Alg. Gustaitis

LIETUVA — EUROPOS NUGALĖTOJA

Lietuva — žalgirio mūšio ir sporto nugalėtoja vaizdais. Pagrindų paimitos to paties vardo filmos nuotraukos. Didelio formato, su dail. A. Varno spalvotu viršeliu. Kaina \$2.50

ALGIS TRAKYS IR TAKSIUKAS ŠLEIVYS

Tekstą parašė Alg. Gustaitis, piešiniai V. Stasiūnaičio.

Gausiai iliustruota didelio formato mažiesiems skaitytojams knyga, kurios piešiniai paimiti iš lietuviško (A. Stasiūnaičio) "komikų" filmo. Kaina \$2.00

Vytės Nemunėlio "Meškiukas Rudnosiukas", D. Čibo "Žaižaras" ir kitos knygos vaikams gaunamos:

"Lietuvių Dienų" Leidykloje,

4364 Sunset Boulevard
Hollywood, Calif. 90029

GARSO BANGOS

(SOUND WAVES)

Nauja radijo programa (angliškai) Bostone

Kas mes esame?

Lietuviškai vadinamės "Lietuvių raditefilmininkų kolektyvu", angliškai — Lithuanian Media Collective. — Esame grupė bostoniškių, susirūpinusių lietuviškųjų reikalų kėlimu Amerikos masinėmis susižinojimo priemonėmis. Šiuo metu kolektyvo branduolį sudaro šie asmenys:

profesionalas filmininkas Perkūnas Krukonis; profesionalas filmininkas Romas Šležas, Black-side Inc. filmų sekcijos vadovas; studentė ir aktorė Birutė Vaičjurgytė; filosofijos dėstytojas ir spaudos bendradarbis Mykolas Drunga; ir bibliotekininkė bei vietinės savivaldybės veikėja Rima Bričkuvienė.

Kaip mūsų kolektyvas susidarė?

1972 m. vasarą Perkūnas Krukonis, naudodamasis savo gerais ryšiais WBUR stotyje, jos oro bangomis prastūmė porą vienkartinį lietuviškosios tematikos programų angliškai. Tada jam kilo mintis suorganizuoti pastovią anglų kalba apie Lietuvos kultūrinius bei politinius lūkesčius bylojančią radijo valandėlę. Išgavo WBUR stoties sutikimą tokiai valandėlei leisti ir tuoj susisiekė su Romu Šliažu ir jo kolegomis, kurie jau nuo seniau reikšėsi vaizdinio bei garsinio elemento įforminimu įvairiausiuose lietuvių renginiuose. Šisai jėgų sujungimas ir pagimdė dabartinį Lietuvių raditefilmininkų kolektyvą.

Kokia kolektyvo veikla ir kokie jos tikslai?

Nuo 1972 m. rudens vedame savaitinę pusės valandos radijo programą vardu "Garso Bangos" per WBUR-FM stoti. Transliuodami visas programas vietine kalba, taikome pagrindinai i dvi klausytojų grupes: 1) i lietuviškai nebekalbančius lietuvius, praradusius ryši su aktyviaja lietuvių visuomene ar jo niekad neturėjusius; ir 2) i amerikietiška auditoriją aplamai. Siekiame sužadinti ir už savosios visuomenės ribų bent šiek tiek intereso Lietuvos liūdnu likimu ir jos kultūros vaisiais.

Kadangi WBUR stotis nekomercinė, išsilaukanti iš viešųjų fondų ir savo klausytojų-rėmėjų įnašų, mūsų kolektyvui už teikiamąjį "oro laiką" nereikia atsilyginti. Šitai mums leidžia daugiau savo energijos sukonsoliduoti i pačią programos kokybę.

Mūsų pastangos neliko be vaisių. Už "Garso Bangų" programą "The Lithuanian Folksong in Perspective" WBUR stotis laimėjo **antros vietos Major Armstrong žymenį** šviečiamųjų transliacijų srityje. Major Armstrong atžymėjimai teikiami visos Amerikos apimtimi už pačias originaliausias ir geriausias paruoštas programas. Savo prestižu radijo sluoksniuose jie maždaug atitinka filmų pasaulio "oskarus".

WBUR stotis transliuoja tik klasikinę bei gerą džiazą muziką kartu su rimbomis žodinėmis programomis. Jos klausosi didelis tinklas inteligentiškesnės, labiau išprususios ir reiklesnės publikos. Todėl mūsų pastangos įpiliatinti lietuviškosios kultūros vertybes amerikiečių sąmonėje čia ypatingai prasmingos. Mūsų įtaigojami, ir kitų programų vedėjai naudojami mūsų pasiūlyto-

Raditefilmininkai — iš kairės: R. Šliažas, B. Vaičjurgytė,; II-oj eilėj — P. Krukonis, R. Bričkuvienė, M. Drunga.

● Radi-tele-camera operators for media, in Boston, Mass.

mis geromis lietuvių kompozitorių ar atlikėjų plokštelėmis. Štai pats puikiausias pavyzdys — gegužės mėn. 19 d. "Sunday Opera" transliuos K. V. Banaičio veikalą "Jūratė ir Kastytis".

Kokie mūsų ateities planai?

Ir toliau vesime "Garso Bangų" valandėlę. Kadangi visos programos užrašomos magnetofono juostelėse, jomis gali pasinaudoti ir kitos lietuvių kolonijos. Dedame pastangas savo programas paskleisti ir kitur.

Šiuo metu taip pat sudarome planus lietuviškos tematikos filmų susukimui. Eivalentaliai norėtume pagaminti kelis pusvalandžio draminius-siužetinius filmus, kurie tikėtų amerikiečių televizijos tinklui. Tokiam projektui įvykdyti reikia milžiniškų lėšų. Bet ir šioje srityje sėkmingai žengėme pirmąjį žingsnį. Lietuvių Fondas mūsų kolektyvui jau yra paskyręs tūkstantį dolerių su sąlyga, kad tolimesnę paramą susirastume iš kitų šaltinių. Jei mums tai pasisektų, būtume pajėgūs įvykdyti užmojų, kokio JAV lietuvių istorijoje iki šiol dar nėra buvę.

Mūsų adresas: 630 Commonwealth Avenue, Boston, Mass. 02215.

Supažindinamasis pranešimas spaudai

SOLISTĖS ČAPKAUSKIENĖS KONCERTAS

Balandžio mėn. 21 d. Vakarų apygardos, Santa Monikos ir Los Angeles apylinkės buvo surengtas Marshall Aukštesniosios mokyklos auditorijoje sol. Ginos Čapkauskienės koncertas. Programa buvo tikrai įdomi, įvairi ir puikiai atlikta. Solistė čia sustojo grįždama iš nepaprastai gerai pavykusių gastrolių Australijos lietuvių kolonijose. Gina Čapkauskienė šiandieną yra išaugusi i vieną iškiliausių mūsų dainininkių, puikų koloratūrinį sopraną. Dainuoti koloratūrą jai yra, rodos, žaisti nepailstančiu, maloniai skambančiu balsu. Ji padainavo eilę mūsų komposito-

rių, svetimųjų ir ištraukų iš operų. Publika ją palydėjo su didžiausiais plojimais. Jai pianiniu akomponavo mūsų talentingoji Raimonda Apeikytė. Po koncerto žmonės išigijo kelias dešimtis solistės plokštelių su autografais.

Gegužės 5 d. sol. G. Čapkauskienė aplankė San Franciscą, kur taip pat surengė koncertą, pradžiuginusi vietos lietuvius, pasiilgusius savų menininkų.

Sol. Gina Čapkauskienė ir pianistė Raimonda Apeikytė Los Angeles koncerto metu bal. 21 d.
Foto L. Kantas

● Soloist Gina Čapkauskas, a coloratura, of Montreal, gave a recital in Los Angeles on April 21st. Piano accompanist was R. Apeikytė.

Aktorė Z. Mikšienė su dukterimi Nijole Mikšyte-Ward ir jos draugėmis: iš kairės — Nijolė, Valentina Bulota (Hotra), Z. Mikšienė, Gr. Petrauskaitė, Stella Hotra.

● Late actress Z. Mikšienė with her daughter Nijolė and her girl-friends.

Zuzana Arlauskaitė - Mikšienė

Jos teatro scenos uždangai amžinai nusileidus

Viskas lietuviškam teatrui,
lietuvybei, — ir nieko sau.
Z. Arlauskaitė-Mikšienė

1973 metais Visagalis pasišaukė Zuzaną Arlauskaitę - Mikšienę pas save. Mūsų mylimoji aktorė, režisorė negrįžtamai išėjo. Liūdesio ir gedulo šydu apsiklojo visas Detroito Dramos mėgėjų sambūrio vaidintojų kolektyvas ir visa kultūringoji lietuviška bendruomenė.

Dramos teatro istorijai liko jos scenos nuopelnai ir atlikti darbai.

Z. Arlauskaitė-Mikšienė buvo K. Stanislovskio gerbėja ir pasekėja. Ji visa širdimi mylėjo lietuvišką dramos teatrą, jam aukojosi, jam buvo ištikima iki paskutinio atodūžio. Visai sten-gėsi pritraukti teatran jaunimą. Mylėjo teatrą mėgstančius žiūrovus. Tik visada būkštavo dėl mažėjančio žiūrovų skaičiaus.

Z. Arlauskaitė gimė Šiaulių mieste 1889 m. rugpiūčio 28 d. Šiauliuose baigusi 4 gimnazijos klases, 1907 m. išvyko į Rygą, kur 1908 m. ga-vė mokytojos cenzą ir "Mažturčių draugijos" pakviesta mokytojavo lietuviškoje mokykloje. Nuo 1907 m. greta pedagoginio darbo nuolat vaidino "Giedros" lietuvių kultūros draugijos ruošiamuose vakaruose, kuriuos režisavo S. Venslauskienė, L. Jakavičius, G. Landsbergis, K. Glinskis, J. Linartas ir J. Vaičkus.

1911 m. Z. A. grįžo į Šiaulius ir buvo pakviesta į "Varpo" draugijos teatrą.

I-mam pasauliniam karui išliepsnojus, į Petrapilį suvažiavo daug lietuvių, ir tai buvo daugiausia inteligentai lietuviai. Buvo įsteita pirmoji lietuviška mokykla, kurioje Z. Arlauskaitė mokytojavo nuo 1912 iki 1917 metų.

1919 m. kartu su karo pabėgėliais Z. A. grįžo į Vilnių ir įsijungė į "Vilniaus studijinį teatrą", kuriam vadovavo sugrįžę iš Rusijos aktoriai bei režisoriai — K. Glinskis ir J. Vaičkus. Lenkams okupavus Vilnių, Z. A. su kitais lietuviais pasitraukė į Kauną. Čia ji įsijungė į Valskybės teatrą, kuriame vaidino iki 1931 metų, kada buvo atleista į pensiją.

Teatre Z. Arlauskaitė išryškėjo kaip gilių

Statant veikalą "Nežinimoji". Pirmoj eilėj — sėdi: V. Žebertavičius, I. Putriūtė, A. Gradkauskas, R. Lišauskaitė, Z. Mikšienė, S. Laurinavičienė, K. Navasaitis, A. Karvelis (sėdi ant grindų); stovi: A. Iljesevičius, I. Šulcaitė, R. Bulota, A. Pėsys, S. Iljasevičius, J. Ražauskas, Geldauskas.

● Producers and cast of Madame Unknown.

Aktorė Zuzana Arlauskaitė Mikšienė.
● Z. Arlauskaitė-Mikšienė.

Z. Mikšienė F. Schillerio dramoj Klas-ta ir meilė.

charakterių kūrėja. Ji apvaldydavo ir psichologiškai išgyvendavo kiekvieną jai pavestą vaidmenį. Už nuopelnus teatrui buvo apdovanota Vytauto D. V laipsnio ordinu, I rūšies garbės žymeniu, Šaulių Sąjungos Žvaigždės ordinu.

Nuo 1940 m., dar bolševikams esant Lietuvoje. Z. A. pradėjo vaidinti "Jaunimo teatre", kuris veikė iki 1944 m.

Raudonajai armijai 1944 m. antrą kartą okupuojant Lietuvą, Z. Arlauskaitė-Mikšienė su sūnum Žibuntu ir dukrele Nijole pasitraukė į Vakarų. Jos rūpesčiu, vos tik karui pasibaigus, Ingoštato tremtinių stovykloje susidarė Z. Arlauskaitės vadovaujama lietuvių teatro mėgėjų grupė, kuri įsteigė "Vargo teatrą", kuriame buvo pastatyti šie veikalai: Putino Valdovo sūnus, Binkio Atžalynas, Grušo Tėvas, Moljero Šykštuolis, Čiurlionienės Aušros sūnus ir Pinigėliai.

1949 m. Z. A.-M. atvyko į JAV ir apsigyveno Detroite. Susivienijimas Lietuvių Amerikoje darė pastangas pastatyti scenoje Alės Rūtos parašytą dramą "Pasimatymas". Reikėjo režisoriaus. Pati autorė kreipėsi į ką tik atvykusią Z. Arlauskaitę-Mikšienę, kuri mielai sutiko režisuoti veikalą, kurio premjera įvyko 1949 m. spalio 22 d.

Taip prasidėjo naujas režisorės darbo laikotarpis ir Detroito teatrinės veiklos brandus etapas. Iki 1949 m. suvaidinta 43 dramos veikalai. Su gastrolėmis ir pakartotinais vaidinimais įvyko 97 spektakliai. Paskutinis paruoštas vaidinimui veikalas buvo Čiurlionienės "Pinigėliai". Marcelės Normantienės vaidmenį suvaidino pati 60-ties metų teatrinės veiklos sukaktuvinė Z. A. Mikšienė.

Ta vakarą, 1967 m. spalio 28 d., Z. Arlauskaitė-Mikšienė buvo apdovanota Šaulių Sąjungos Žvaigždės ordinu, meniškai paruoštu sveikinimo adresu ir kitomis dovanomis; jos garbei surengtos pokylio vaišės.

Po šio atmintino vakaro aktorė-režisorė dar išgyveno šešerius metus. Mirė 1973 m. spalio 2 d. dukros Nijolės Ward globoje. Be minėtos dukters, liko sūnus dailininkas Žibuntas Mikšys, gyvenęs Paryžiuje.

Z. Arlauskaitės-Mikšienės atminimas ilgai mums švies, kaip pavyzdys puoselėtos meilės teatrui, kantrybės ir nuolatinio užsidegimo kuo ilgiau išlaikyti gyvą lietuvių tremties teatrą. Tebūnie tai paskatinimas visiems teatrą mylintiems.

Vladas Mingėla

OPERŲ ARIJŲ KONCERTAS

Muzikologijos Archyvui Čikagoje paremti

Atstumu būdami toli nuo visų kitų lietuvių centrų Amerikoje, Los Angeles lietuviai neapsiriboja vien tik savęs patenkinimu, bet taip pat rūpinasi ir bendrais mūsų išeivijos reikalais. Tad, iškilus reikalui Lietuvių Muzikologijos Archyvą paremti materialiai, tuojau susiorganizavo rėmėjų grupė, vadovaujama Ramunės Banaitytės-Hennings. Jai padėti jungėsi dainos ir muzikos žmonės. Nutarta suruošti koncertą, kurio dvasios vertybės liktų Los Angelėse, o materialinės — tektų Muzikologijos Archyvui Čikagoje. Į darbą rimtai įsijungė kompozitorė Giedra Gudauskienė ir aktorius Algimantas Žemaitaitis. Jie sutelkė apie save vietinės muzikos meno jėgas, ir po kruopštaus pasiruošimo kovo 9 d. Šv. Kazimiero parapijos salėje įvyko koncertas, pavadintas Lietuvių ir pasaulinių operų arijų koncertu.

Pradžioje tarė žodį komp. Giedra Gudauskienė. Ji savo apžvalgoje, kalbėdama apie lietuvių kompozitorių operas, suminėjo, kad jų esama net 25.

Koncerto programos atlikėjai šiam įvykiui ruošėsi rimtai ir su dideliu pasišventimu. Vieni mažiau, kiti daugiau pasireiškę kaip solistai ir žinomi net už kolonijos ribų, jie pasirodė savo geriausioje formoje.

Pirmoje koncerto dalyje atlikti vien lietuvių kompozitorių kūriniai: arijos iš J. Karnavičiaus operos "Gražina", V. Klovos operos "Pilėnai", K. V. Banaičio — "Jūratė ir Kastytis", B. Dvariono — "Dalia". Daugumai publikos šios lietuviškos operos nėra girdėtos, juo labiau — matytos, užtat A. Žemaitaičio trumpi paaiškinimai — įvada į veiksmą prieš kiekvieno solisto pasirodymą buvo reikalingi ir naudingi.

Janina Čekanauskienė, sodrus mezzo sopranas, atliko rečitatyvą ir ariją iš J. Karnavičiaus "Gražinos" ir La Habanera iš G. Bizet "Carmen". Du skirtingo pabūdžio kūriniai atlikti tinkamu įsigyvenimu ir geru balso valdymu.

Liucija Zaikienė — sopranas, dainavo Ramunės dainą iš J. Karnavičiaus "Gražinos" ir Musetos valsą iš G. Verdi "La Boheme". Įtikinanti vaidyba pridavė atliktų arijų išpildymui pilnesnį užbaigimą.

Rimtautas Dabšys — bosas baritonas, stipriu balsu ir judesio laisvumu atliko tris dalykus: Ūdrio dainą iš Klovos "Pilėnų", Tėvo ariją iš G. Verdi "Traviatos" ir Mefistofelio ariją iš S. F. Gounod "Fausto". Čia jis parodė sugebėjimą suvaldyti ne tik dinamiškus ugningus prasiveržimus, bet taip pat ir melancholiškus momentus.

Ona Deveikienė — mezzo sopranas, atliko Motinos raudą iš K. V.

Banaičio "Jūratės ir Kastyčio" ir "Ar žinai šalį tą?" iš C. H. Thomo operos "Mignon". Abi ilgesio pilnos arijos buvo tipiškos ne tik solistės balsui, bet ir asmenybei.

Birutė Dabšienė — lyrinis sopranas, dainavo Vilniaus ariją iš B. Dvariono operos "Dalia" ir Valsą iš "Romeo ir Julieta". Birutės švelni koloratūra, grakštūs judesiai ir žavi laikysena maloniai veikė klausytojus.

B. Dabšienė ir J. Čekanauskienė duetu pasirodė Barkarolėje iš operos (J. Offenbacho) "Hoffmano pasakos". Abiejų solisčių gražūs balsai suteikė šiam dalykui malonų apipavidalinimą.

Antanas Pavasaris — tenoras, buvęs Venezueloje Caracas operos solistas, atliko "Il mio tesoro" iš A. Mozarto "Don Giovanni", La donna e mobile — Hercogo kupletus iš G. Verdi "Rigoletto", Don Jose ariją iš Bizet "Carmen" ir — Žilevičiaus "Nuliūdimo valandą" Jo visų dalykų išpildyme ir interpretavime jautėsi patyrusio dainininko preciziškumas ir temperamentas.

Visiems solistams sėkmingai ir su igudimu akomponavo pianistė Raimonda Apeikytė, nepailstanti mūsų visų koncertų palydovė. Ji taip pat paskambino solo: uvertiūras iš operų "Gražina" ir "Carmen"; klausytojai ją palydėjo gausiais aplo-dishmentais. Los Angelėse išaugusi ir pasiekusi aukšto lygio pianistė yra vietos publikos mylima ir visuomet šiltai sutinkama.

Los Angeles lietuviai didžiuojamės ir džiaugiamės, turėdami savo tarpe nenuilstamą muzikę komp. G. Gudauskienę ir solistus, kurių darbo ir pasiaukojimo dėka turėjom ne vieną koncertą, o ypač vykusį pastarąjį, kur buvo suburtos visos geriausios mūsų balso jėgos. (D. V.)

GEDRA GUDAUSKIENĖ
KOMPOZITORE

BIRUTĖ DABŠIENĖ
LYRINIS SOPRANAS

ANTANAS PAVASARIS
TENORAS

JANINA ČEKANAUSKIENĖ
MEZZO-SOPRANAS

LIUCJA ZAIKIENĖ
LYRINIS SOPRANAS

ONA DEVEIKIENĖ
MEZZO-SOPRANAS

RIMTAUTAS DABŠYS
BOSAS-BARITONAS

Muzikologijos Archyvui Chicagoje, vedamam prof. J. Žilevičiaus, paremti koncerto, surengto Los Angeles, programos vienas puslapis.

Muzikologijos archyvui paremti koncerto dalyviai. Iš k.: O. Deveikienė, R. Hennings, rengėja, A. Žemaitaitis, programos vedėjas, R. Apeikytė, G. Gudauskienė, B. Dabšienė, A. Pavasaris, J. Čekanauskienė, R. Dabšys, L. Zaikienė.

Foto L. Kantas

• Soloists of Los Angeles at a local concert in sponsorship of the Lithuanian Musicological Archive in Chicago.

DVI LIETUVĖS MENININKĖS LATVIŲ KONCERTE

Balandžio 27 d. Kalifornijos latviai savo naujoje modernioje salėje, 1955 Riverside Dr., Los Angeles, suruošė pavasario koncertą - balių, į kurį meninę programą atlikti pakvietė dvi žymias lietuves menininkes, solistę Stasę Klimaitę-Pautienienę ir pianistę Raimondą Apeikytę. Koncerte taip pat dalyvavo latvė balerina West, baritonas Andrej Kurminš, smuikininkas Zemanis ir muzikė Cilnis.

S. Pautienienė padainavo keletą ištraukų iš muzikinių pastatymų "Maytime" ir "Stop the World I want to get off" ir su baritonu, kuris pasigėrėtinai atliko arijas iš "Fiddler on the roof" ir "Man of Lamanche", tokio paties žanro duetus. Vokalistams akomponavo R. Apeikytė. Programa buvo aukšto lygio ir gerai balansuota. Publika, kurios prisirinko virš 200, visus programos dalyvius šiltai priėmė, apdovanojo gėlėmis. Ypačiai gražiai buvo priimtose abi lietuves menininkės. Solistė S. Pautienienė, 1973 m. laimėjusi čio mėn. Santa Monikos festivalyje laimėjusi pirmą vietą, yra patyrusi dainininkė (ji taipogi yra nepamainoma radijo pranešėja ir vadovauja Kalifornijos lietuvių radijo programai jau penkti metai). Šiame koncerte ji visus sužavėjo savo gražia laikysena ir nuoširdumu. Latviai karštais plojimais ir atsiliepimais vertino jos puikiai kontroliuojamą balsą, kuris skambėjo laisvai, jaunatviškai tiek solo interpretacijose, tiek duetuose su baritonu Kurminsu.

Vakaras (su šilta vakariene ir šokiais, grojant Larry Larson orkestrui) paliko kultūringoje latvių visuomenėje labai gerą įspūdį ir jame lietuves menininkės prisimenamos maloniais padėkos žodžiais. (K. A. P.)

Po koncerto pianistė R. Apeikytė, latvių solistas baritonas A. Kurminš ir sol. S. Pautienienė.

● Lithuanian artists perform at a Latvian concert in Los Angeles: pianist R. Apeikytė and soloist S. Pautienius; the Latvian baritone A. Kurminš is in center.

Po "Grandinėlės" koncerto Cuyahoga community universitete bal. 28 d. ansamblio vad. L. Sagiui dovaną įteikia N. Balčiūnienė; šalia kairėje R. Skrinškaitė. Foto V. Bacevičius

● Director of "Grandinėlė", Liudas Sagys, received a token gift after the Ensemble's performance at Cuyahoga community University in Cleveland.

Clevelando skautų Kaziuko mugę 1974 m. atidaro vyr., seserijos v.s. L. Milukienė. — Iš d.: Klaipėdos viet. j. s. D. Kižys, s. J. Kerelienė, j.s. A. Gasnerienė ir ps. V. Staškus.

● St. Casimir Fair in Cleveland opened by Chief of Lith. Girl Scouts L. Milukas.

Foto V. Bacevičius

Sol. A. Stempužienė "Grandinėlės" pavasario koncerte atlieka programą; gitara akomponuoja sūnus Linas Stempužis.

● At the springtime concert of "Grandinėlė" soloist A. Stempužis was accompanied by her son Linas, a guitarist.

RAŠYTOJAS JONAS KMITAS - KUN. URBONAVIČIUS

Aštuoni kilometrai nuo Marijampolės, į vakarus yra Kiduliškių kaimas. Šalia kaimo — puošni, kvapi ir vilojanti Šunskų giraitė. Kiek atokiau muzikų ir poetų apdainuotoji Šešupė. Tas kaimas nedidukas, gal tik šešios pasiturinčių ūkininkų sodybos. Jų tarpe itin gražiai ir švariai aptvarkyta Urbonavičių sodyba. Čia 1874 metų sausio 14 gimė Urbonavičių Kaziukas, vėliau išėjęs į kunigus ir išaugęs į rašytojus.

Šių metų sausio 14 suėjo lygiai 100 metų nuo tos datos. Ta proga tat ir manome stabtelėti bent valandėlę ir prisiminti bei peržvelgti jo gyvenimą ir darbus.

Kaziukas gražiai augo 36 margų ūkyje kartu su broliais ir seserimis. 1890 m. baigęs 5 klases, Kazimieras įstojo į Dvasinę kunigų seminariją Seinuose. Šioje seminarijoje mokėsi du trečdaliai lietuvių ir vienas trečdalis lenkų klierikų. Pamokos buvo dėstomos lenkų arba lotynų kalbomis. Buvo dėstoma ir rusų kalba, o lietuvių kalba buvo leidžiama naudoti tik pamokslų partyboms.

Dar Marijampolės gimnazijoje besimokydamas Kazimieras sužinojo apie Basanavičių, Daukantą, Valančių, Kudirką. Jam vis daugiau ėmė rūpėti Lietuvos praeitis.

Atsirado lietuvių klierikų, kurie nerimo dėl lenkų protegavimo. Jiems atrodė, jog turėtų pirmauti lietuvių kalba. Klierikų grupė — Gustaitis, Staugaitis, Staniukynas, Žilinskas, Kriščiukaitis ir kt., — slapta įsteigė "Vilties" draugiją, tikslu išmokyti lietuviškai taisyklingai rašyti ir kalbėti, kelti tautinį susipratimą, ugdyti tėvynės meilę ir galvoti apie Lietuvos laisvę.

Anksčiau Seinų kunigų seminarijoje buvo leidžiamas ranka rašytas laikraštėlis "Knapt", kurį redagavo A. Milukas. Dabar, išleidus "Viltį", jos uoliu bendradarbiu tapo Kazimieras Urbonavičius.

Dvasinę seminariją K. U. baigė 1896 metais, būdamas vieneriais metais perjaunas iššvęsti į kunigus, šventimai užsitęsė iki 1897 m. vasario 7 d., kurie buvo atlikti Varšuvoje. Pradžioje vikaravo Marijampolėje, vėliau trejus metus paprūsėje, Zanavikuose, Kaimelio parapijoje, prie Jurbarko, visai prie Nemuno. 1901 m. vėl iškeliamas vikaru į Podlesiaką, daugiausia lenkiškai kalbančią vietovę. Čia, Poswiatne parapijoje U. išbuvo ketverius metus — be artimo žmogaus, be lietuviško žodžio.

Pasiryžęs daugiau studijuoti, U. 1905 metų vasario 2 d. atvyko į Ameriką, išlipo Baltimorės uoste ir nuo to laiko iš Amerikos niekur nebuvo išvykęs. 1947 m. vasario 9 d. atšventė 50 metų kunigystės sukak-

tį. Popiežius Pijus XII pakėlė kun. K. Urbonavičių prelatu.

Tuoju po I-jo pas. karo, 1919 m., lietuvių tautos ekonominė būklė buvo sunki. JAV-se įsteigtas Tautos Fondas, kuri rūpinosi suteikti karo nualintai Lietuvai pagalbą. Kun. K. Urbonavičius jungėsi į visus darbus, kurie tik buvo reikalingi: jis prisidėjo prie veiklos gauti JAV-bių Lietuvos pripažinimo de jure: nuolat važinėjo į Washingtoną, rinko parašus, rašė senatoriam, JAV prezidentui pats ir pritraukė jaunimą.

Lietuvos vyriausybė, įvertindama K. U. nuopelnus Lietuvai, apdovanojo jį kunigaikščio Gedimino III laipsnio ordinu. 1940 metais V. D. universitetas, įvertindamas K. U. nuopelnus lietuvių tautos kultūrai ir ypač lietuvių literatūrai, jam suteikė filosofijos garbės daktaro laipsnį.

Savo literatūrinę veiklą U. pradėjo "Varpo" priede Ūkininke, kur 1892 m. buvo išspausdintas jo eilėraštis "Lūkestis našlaitės". 1894 m. "Vienybė Lietuvininkų" išspausdino keletą jo apyskaičių. Vėliau jo straipsniai, eilėraščiai, publicistika buvo spausdinama Žvaigždėje, Drauge, Moksleivy, Tautos Ryte, Studentų Žody, Moterų Dirvoje, Amerikoje, Vytyje, Darbinin-

ke ir kt. Darbininkui K. U. kiekvieną savaitę parašydavo po du vedamuosius. Darbininke jis bendradarbiavo nuo pat jo įkūrimo (1915), o nuo 1929 jis jį ir redagavo.

K. U., nuo jaunystės pamėgęs spaudą, spaudos darbininku išliko visą savo amžių. Mėgo knygas. Daug skaitė. Atmintinai mokėjo daugybę klasikų kūrybos rusiškai, lotyniškai ir kitomis kalbomis. Kaip literatas ir Amerikos lietuvių rašytojas jis žinomas Jono Kmito vardu.

Jis yra išleidęs šias grožinės literatūros ir kitokio turinio knygas:

Mūsų socialistai, 1906 m.;

Biurokratai, 1907 m.;

Bajoro uošvis, 1916;

Pasakojimai, vaizdeliai, 1917;

Jono Kmito Eilėraščiai, 1921;

Kvieslys į laisvę, Eilėraščių rinkinys, 1947; Vytis ir erelis, romanas, 1946; Jono Kmito Eilės, 1921; Kun. J. Navicko biografijos bruožai. Taip pat yra išleidęs keletą vertimų: Mark Twain — Huckleberry Finn; Charles Dickens — Olover Twist.

Muzikui S. Šimkui kuriant naujas mišias, prireikė teksto; gana ilgą tekstą eiliuotai parašė prel. Kazi-

mieras Urbonavičius. Dar ir šiandieną girdime giedant ištraukas iš tų mišių. Prieš mišias:

Prie Tavo altoriaus nužemintai klūpom...

Ir auką aukojame Tavo Sūnaus, Ir meldžiam Tave širdimi mes ir

lūpom:
Suteik mum palaimos iš aukšto Danguos...

Ir po mišių:

Štai užbaigiam Auką gausią:

Laimink, Dieve, mus visus.

Ir Tėvynę mus brangiausią

Ir senuosius tėvelius...

Jau vien už tai prel. Kazimieras Urbonavičius - Jonas Kmitas priskirtinas prie tų mūsų religinių potų skaičiaus, kurių žodžiais meldžiamės, kaip "Pulkim ant kelių", ar "Apsaugok, Aukščiausias" ir kt.

Prel. K. Urbonavičius mirė 1952 m. kovo 1 d. Rankraščiuose yra likę keletas jo kūrinių, kurie, pagerbiant daug nusipelnusį literatą, galėtų būtų "atkasti" ir išleisti, tai šv. Kazimiero biografijos bruožai ir du beletristikos dalykai: Lietuvos partizanai ir Surūdijusi grandinė (spausdinta Darbininko atkarpoje).

VI. Mingėla

Vasario 16 minėjimo Atstovų Rūmuose Washingtone dalyviai kovo 5 d. — iš k.: T. Blinstrubas, ALT pirm., dr. S. Bačkis, Atstovybės patarėjas, J. Balys, J. Laučka, Gr Krivickienė, dr. J. Genys, ALT atst. Washingtone, kun. S. Stašys, ALT vicepirm., kongresm. Carl. Albert, kongresm. Daniel J. Flood, minėjimo globėjas, Dumpienė, kun. Hans Dumpis, šv. Timotiejaus par. kleb. Detroit, sukalbėjęs minėjime invokaciją, Rev. E. Latch, Atstovų rūmų kapelionas.

● Lithuanians who attended February 16th Day observations in the House of Representatives are joined in photo by Speaker Carl Albert, congrm. Daniel J. Flood, caretaker of the event, and House Chaplain, Rev. E. Latch.

Knygos ir autoriai

REFLEKSIJOS,

Vlado Mingėlis "Medinį Dievą"
paskaičius

Nuo knygos dažnai atbaido jau viršelį. Kokių tik dailininkai (ir autoriai) neužsimano spalvų, kokių piešinių ir raižinių! Kartais net nieko bendro neturi su knyga — viršelį sau, knygos mintys sau. Šios knygos dailininkas V. Aleksandravičius patį piešinį gal kiek per daug "persūdė": per daug kančios ir riksmo, nors šiaip viskas tikslinga ir dailu..

Apie knygą? Daugeliui nedrąsu šiais laikais rašyti, knygą leisti; taip pat nedrąsu apie išleistą knygą kalbėti bei rašyti: visi baiminasi nuosmūgio ir visi bijo pasirodyti nuosmūkininku.

Kyla mintis: kam taip stabdyt knygų leidimą, jeigu išlaidos ne iš Fondo, ne iš kitų bendrų pinigų? Jei kas pajėgia savo lėšomis ir turi malonumą, — tegu! Jei kas randa leidėjų ar mecenatų, — tegu! Kam stabdyt rašymo džiaugsmą atsiminimų (seniesiems), kam nukirst kūrybinius bandymus (pradedantiems ir jauniems)?

Sakoma: kritikų, recenzentų uždavins — atskirti pelus nuo grūdų. Bet atsiminkit, prokurstrai, kad tarp grūdų ir pelų kartais dar yra maistingų sėlenų. O kartais ir literatūriniai matavimai gali būti reliatyvūs, ir skoniai asmeniškai; gi kartais (turėkim drąsos pasakyti!) ir kai kurių kritikų nusimanymas gali būti taip pat nuosmūkinis arba nepagrįstai perdėtas aukštais reikalavimais.

Visko gali būti. Bet eikime prie aukščiau paminėto autoriaus kny-

gos. Autorius, iš kuklumo ar netikrumo, nepavadino savo knygos novelėmis, nei apysakomis. Gali suprasti kaip nori. Knygą perskaičiau vienu ypu, menuobodžiaudama. Nuoširdžiausias, nedirbtinis man pasirodė "Mūsų namelis", — kuklus, be pretenzijų. Keli iš pasakojimų turi įdomios pažintinės medžiagos: sužinojau apie deimantus, apie mahometonų maldyklas ir kitus dalykus, apie kuriuos kitur nebuvau skaičiusi. Būtų įdomus novelinis siužetas "Staigiai skleidės tamsa", bet neišvengta perdėjimo, dirbtinumo. Tas pats su "Mediniu Dievu".

Prisimenam autoriu iš jo monografijos apie kun. A. Miluką: ten buvo grynai žurnalistinis darbas; šioje knygoje yra beletristo buožų. Vietomis pasakojimas teka gana gryna, gražia kalba; vietomis gi stilius dar sunkokas, dar nenugriautos žurnalistinio-beletristo užtvanos.

Pramoginiam ir pažintiniam pasiskaitymui knyga "Medinis Dievas" man buvo priimtina. Norėtusi iš autoriaus glaustesnio pasakojimo, natūralesnio dialogo ir nemaišyti viename aplanke grynai žurnalistinės medžiagos su grožinės literatūros bandymais.

Atsimenu Vladą Mingėlą iš tolimų jo rašymų: skirtumas, palyginus su dabartiniais, didelis. Niekas mes nežinom, kiek galim pasiekti, jei tik turim gerų norų, jei pripažįstam nuolatinį lavinimąsi, jei turim lietuviškam žodžiui pakankamai meilės ir pagarbos; o Vladas Mingėla to viso turi. (A. R.)

NAUJOS KNYGOS

Atsiųsta paminėti

Aloyzas Baronas, **Šilko tinklai**. Pasakojimai. Išleido "Ateitis", 1974 m. Spaudė "Draugo" sp. Aplanas Kazio Veselkos. 184 psl. kaina \$4.50.

Julija Švabaitė-Gylienė, **Septyni saulės patekėjimai**. Eilėraščiai. Išleido "Ateitis", 1974 m. Viršelį ir vinietes piešė Danguolė Stonė. Spaudė M. Morkūno sp. 80 psl. Kietais viršeliais kaina \$3.50.

AUSTRALIJOS

LIETUVIŲ DIENOS

1974 metais vyksta Adelaidėje

Australijos lietuviai kas antri metai ruošia LIETUVIŲ DIENAS. Sekančios Lietuvių dienos įvyks š. m. gruodžio mėn. 26—31 dienomis Pietų Australijos sostinėje Adelaidėje.

Lietuvių Dienų metu vyksta šie renginiai: Dailės paroda, Foto paroda, Literatūros vakaras, Teatro spektaklis, Tautinių šokių koncertas, Jaunimo koncertas, Dainų šventė, Sporto šventė ir Naujųjų Metų sutikimo balius.

LEO BAGDONAS, Respublikonų rekomenduojamas kandidatu į Kalifornijos valst. I-mo distrikto "Board of Equalization" komitetą nariu.

Lietuviai, balsuodami birželio 4, turėtų atkreipti dėmesį į šią lietuvių pavardę ir paremti jo kandidatūrą.

Kad skaitytojams nesusidarytų painiavos, išvertus anglišką terminą į lietuvių k., apie L. Bagdono darbus ir kvalifikacijas rašome angliškai.

Leo Bagdonas, a State of California Board Auditor is being presented on the Republican ticket of the June 4th primaries as a candidate for **Member State Board of Equalization** (1st District).

According to the Elect Bagdonas Committee of his domicile city (Santa Cruz) the First Equalization District, as reapportioned by the 1971 legislature extends over 450 miles, along the Pacific coastline from San Francisco to Pomona, and includes parts of Los Angeles city and county.

An educated and experienced public servant he has given proof of his abilities as official and auditor for over 18 years at the Board's offices. Undersandably so, as his career was also based on previous studies and degrees: American and California Law (L.L.B.), Certified Executive (by Britannica Institute for Executive Development), Business, Administration and Accounting (M. S.), Agriculture (B. S.), Political Economy (B. S.).

Leo Bagdonas is married, wife Regina, they have two children and three grandchildren.

Taip pat tuo metu vyksta Australijos Lietuvių Bendruomenės tarybos atstovų, studentų ir kitų organizacijų suvažiavimai.

Tai yra viena iš didžiausių Australijos lietuvių švenčių. Ji atgaivina ir suteikia jėgų ne tik išlikti ištikimais savai tautai, bet ir tęsti kovą dėl Lietuvos laisvės.

Lietuvių dienos sutraukia lietuvių ne tik iš Australijos vietovių, bet sulaukiame svečių ir iš kitų kraštų. Jie visi yra brangūs ir mieli ir jų laukiame taip pat sekančiose Lietuvių dienose.

Adelaidės lietuviai yra pasiruošę visus priimti ir parūpinti apsistojimą Lietuvių dienų metu.

Dėl smulkesnių informacijų prašome kreiptis į Lietuvių dienų komiteto pirmininką šiuo adresu:

V. Baltutis, 1 Belinda St., EVAN-DALE, 4069, South Australia.

Iki pasimatymo Lietuvių dienose Australijoje!

Australijos Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba

AŠ, PATI IR KAIMYNAS

**Žinote, turiu aš pačią,
O pati — kaimyną...
Jį žaibais jos žvilgsniai krečią,
O mane — ramina.**

**Jis nuo karščio dar prie durų
Meta žemėn palta...
O kai aš į juos pažiūriu —
Pasidaro šalta.**

A. Pagramantis

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

MAY

1974

The famous John A. Wilbert Collection of Eggs, shown at the Hallmark Gallery, 5th Ave., N. Y., from March 26 to April 27, included a display of Lithuanian Easter eggs by Anne Klem (3rd f. l.).

Photo shows (center) Regina-Rūta Žymantas, Pres. of the Baltic Women's Council with E. J. Decker, Gallery manager and father of both children left. Basia Kulpa of Phila. (r.) demonstrates Polish Easter eggs.

Participants were given wide all-media coverage and their exhibit was followed up with further demonstrations and feature articles during the Lithuanian Week, April 1 to 6.

Cosponsors of the events were the Knights of Lithuania and the Federation of Lith. Women's Clubs, New York. Coordinational and publicity matters were attended to by Helen V. Kulber.

● Lietuviškų margučių paroda su garsiąja J. A. Wilbert kolekcija Hallmark galerijoje New Yorke.

Soviet Constitution about freedom of Conscience versus

THE REALITY OF ATHEISTIC EDUCATION IN LITHUANIA

We, students and parents, fully conscious of the school's purposes as well of its duties toward the young generation, are frequently disappointed, because the students are given not what they really need.

In the extbook of "Social Science" we find: "Patriotism is one of the best manifestations of human nature.. It manifests itself through the love for the country in which we have grown up, through love of its history..." How can students come to know Lithuania's past when the "History of the Lithuanian SSR" by Jurginis is short — only 100 pages — and one-sided, while the "History of the Lithuanian SSR" by A. Grigalaitis (148 p.) tells only about the revolutionary movement and the postwar years? Meanwhile, the "History of the USSR" has four parts — 650 pages in all. Therefore the students, who are well informed about Pugachev, Peter I, and others, are almost completely ignorant of Lithuania's glorious past.

Even worse is the evil of atheism inculcated into students by force. We are told that religion in the Soviet Union is a private matter, that the Constitution of the USSR guarantees the freedom of conscience for everybody, but life's practice tells something else.

Religious students are frequently ridiculed, scolded for practicing religion; wall newspapers in schools are frequently "adorned" with their caricatures. Medallions and little crosses are taken away from students. Sometimes, teachers even order religious students out of churches, e. g. during funerals.

A Statement of Lithuanian Students and their Parents to Lithuanian SSR Ministry of Education.

Religious students are compelled to speak and write against their own convictions, to draw anti-religious caricatures. Those who refuse to be hypocritical, receive failing grades.

Teachers force religious students to join atheist propaganda. Atheism is preached in and outside the schools, with the use of fraud, e. g. by parodying "miracles", maliciously ridiculing and consciously distorting the Catholic faith.

Sometimes the grades for conduct are lowered ... merely for going to church. The convictions of religious students are recorded in their character evaluations, and thus their entry into the universities is made more difficult.

Students must frequently answer questionnaires dealing with religious convictions. We cannot understand why this forcible intrusion into conscience? Some students, who do not want to reveal their beliefs, answer those questions hypocritically. Who profits from that?

We mentioned only a few instances of distortion of the students' conscience, but they are enough to show that the prime concern of the Soviet school is not teaching or education, but atheization. Such "education" destroys the school's authority and inflicts unspeakable harm on the students.

We deplore this compulsory atheization, which is calling forth a reaction — people are turning away from an enforcement of quasi-teachings. Why such behaviour in schools, if the USSR Constitution proclaims the freedom of conscience?

Therefore we ask our Ministry of Education to bar the way to these harmful phenomena, so that nobody would obstruct the students from exercising their freedom of conscience.

March 1973, 14,284 signatures.

Vytautas Strolia (dešinė) dirigavęs vyrų chorui Perkūnas' Lietuvių Nepriklausomybės minėjime Lietuvių kultūros centre New Yorke.

● Vytautas Strolia, conductor, acknowledges the warm applause following the performance of the Perkūnas Men's Chorus at the Lith. Independence Day commemoration at the Lithuanian Cultural Center, New York. (From H. V. Kulber)

MRS. INA PETOKAS

Energetic and publicly active Mrs. Ina A. Petokas of Upland, Calif., has been given further recognition by her American fellow citizens as they elected her to the City's Council on March 5th following her successful challenge to three incumbents running for the offices.

Mrs. Petokas had already gained

supermarkets throughout Upland, to up-grade its general plan, to cope with the traffic problems of the locality.

Mrs. Ina A. Petokas is a graduate of UCLA and holds a Master of Arts degree in Microbiology and a Bachelor of Science degree in Chemistry. She had been named Homemaker of the Year 1960 by the Betty Crocker Foundation.

Married to Mike Petokas, an electrical engineer for General Dynamics and the mother of two children she has had extensive ex-

perience in education. As member of the Instructional Program Committee of the Upland School District she dealt with certain areas affecting this program: Philosophy, Educational Goals, Priorities and Curriculum.

In yet another field and as member of the American Association of University Women, Mrs. Petokas takes care of organizing public service discussions designed to inform citizens on the subject of foreign policy. The aim here is to inform citizens as to what extent each person's life is affected by foreign countries. (Condensed from "The Upland News", January 17, 1974).

A Letter to the Editors

Our latest subscriber Mr. William R. Savage (Vincentas Mincevičius) of Reno, Nevada, writes to us concerning his recent visit to Los Angeles and his discovery of the Lithuanian publications here:

April 18, 1974

"...I appreciate having talked to you and will look forward to a lot of good reading that I have missed for too long.

May we all continue in the knowledge that there is a proud heritage in our ancestry.

Sincerely,

Wm. R. Savage".

Members of J. Matulaitienė's Folk Dancers, who performed at the Lithuanian Independence Day (Feb. 16th) Commemoration at Lithuanian Cultural Center in New York, joined by Cadet Arvidas Jarašius of Lansing, Ill. The guest is one of three Lithuanians presently at the United States Military Academy at West Point.

● Arvydas Jarašius, JAV Karo Akademijos kadetas, tarp J. Matulaitienės taut. šokių šokėjų.

Foto Ch. Binkins

experience in City affairs by representing residents and home owners at the city council and its planning commission meetings and had found that there were definite communication problems between city officials and the people they represented. She now also insists on priorities to finish construction and improve the existing dwellings and

THE FRAGILITY OF PLATEWARE

From the novel "Artist's Wife" by Juozas Tininis

(Continued)

One morning, I cut my thumb deeply on the bread-slicing machine. I had been thinking about Moira and the horse-racing instead of concentrating on my work. Everyone was very excited and rushed me to the surgeon, who stitched up the bleeding wound. My whole finger throbbed, my forehead was damp with perspiration. The chef, after one look at me, ordered me to go home and take a few days rest, until I healed up completely.

I got home at three o'clock, opening the garden gate quietly, and keeping my bandaged hand in my pocket, so as not to frighten Moira suddenly. I tried the front door. It was locked. Strange. We never locked it. I took my key from pocket, and opened it softly, thinking that perhaps she was taking a rest. Suddenly I found her standing in front of me, having darted in from the parlor. She was all dressed up in her green silk dress she had worn at the races with the pear necklace that Henry Bell had given her. Her face was fiery red. She opened her mouth and shut it again, but said nothing.

I grabbed her arm.

— What are you so upset about, Moira? And why are you all dressed up like that, in the middle of the day?

She does not answer. I put my arms around her, and she lay her head on my shoulder, almost fainting. I became alarmed. I lifted her and carried her into the parlor, put her down gently on the sofa. I hurried to the window to let in some fresh air. In a few minutes,

she opened her eyes, looked all around and smiled at me. I knelt down beside her and stroked her silky red hair which was tumbling over her forehead. Her face, which had been so red moments before, was now its usual milk-white color.

— What's the matter, Moira? You almost fainted? Are you ill?

She didn't answer for a long time, almost as if she hadn't heard my question. I waited, looked around the room. Then I noticed two glasses on saucers placed on the low table beside the sofa, with a teapot and sugar bowl beside them. She must have been expecting some guests, a neighborhood woman, perhaps.

— Algis, — she said, then, before I could ask her about the tea setting, — why is your finger bandaged up like that? Did you cut it? And why are you home so unexpectedly?

— Oh, suddenly remembering my own trouble, — I cut it slightly

The Lithuanian Independence Day, February 16th, Commemoration in New York, at the Lithuanian Cultural Center, was attended by leading official representatives of the central Latvian and Estonian organizations in New York.

Among the front row guests are discernible: Nikolajs Grava, Chairman, Council of Latvian organizations in N. Y. (4th f. l.); Uldis Grava, World Free Latvian Association (7th f. l.) and Ilmar Pleer, Estonian, President, Baltic World Conference (9th f. l.), seated between the Lithuanian leaders. Photo Ch. Binkins

● Iš Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimo New Yorke Lietuvių Kultūros Centre. Pirmoje eilėje matyti latvių ir estų atstovai, atsilankę į minėjimą.

on the bread machine. Nothing serious. But I don't have to go back to work until at least Monday.

She brightened.

— Wonderful. Then we can go to the races Saturday.

— No, I said sharply, — I'd rather go to the cinema, or the theatre. And we have not been to a museum for a long time.

Her smile faded.

— But I want so much to go to the races.

I changed the subject.

— Were you expecting someone, Moira? I notice two glasses out on the table, with teapot and sugar.

— Why yes, — she replied. — One of our neighbor friends was coming by. She should be here any minute.

— Did you get dressed up like that just for a woman? — I inquired. — Maybe, you were expecting a masculine friend — Henry Bell perhaps?

She looked thoughtfully at me.

— Would you be upset if that were so?

— I would shoot him, — I said promptly.

— In Australia we punish people severely for taking the life of an innocent person.

— What do you mean, innocent? A person who runs after the wife of another is hardly innocent. In France, for instance, they would take it very seriously.

— Henry Bell is not my lover. You must not think such things.

I got up from the floor where I had been kneeling all this time, stroking her face and hair, went to the commode, took out a pistol from the drawer. It was still loaded, I hadn't fired it since I bought it. I released the blocking pin and stuck the gun in my pocket. My wife's eyes, filled with terror, followed my every move. I went back to where she was still lying on the sofa.

— Now, — I said, — we'll both wait for your guest to show up.

She looked really scared now.

— Would you shoot him, indeed, Algis, if he should come here?

— Without a moment's thought. And straight for the heart I would aim.

— It's a mortal sin to kill a person, — she said.

I didn't answer, but went to the window, closed it, to keep the heat from coming in, sat down, poured some tea, now cold, for both of us. We drank it in silence. I got up several times to walk over to the window and look out at the golden afternoon. No one in sight. Half an hour passed like this and still no guest. Strange.

— Do you think your lady friend has forgotten, or perhaps she mis-

understood the day she was to come? Shouldn't we go and fetch her?

At that Moira got up from the sofa, cleared away the tea things, all signs of faintness vanished. She seemed restless, and I too was pacing up and down the room. We continued in this way until five o'clock, the time that I usually return. If she had actually been expecting Henry Bell, he would have known me to be at home and turned back home himself. Evening came on, yet Moira's agitation was increasing, her face becoming whiter and more frightened looking.

Suddenly it occurred to me that if the tea glasses had been already out on the table and the tea poured, the guest must have been already here. That was it! Henry Bell was in the house, was still here perhaps. What a fool I was not to have thought about this before.

Moira's voice reached me from the kitchen.

— Supper's ready.

— I'm coming, — I shouted back. But I knew I had to search the house, every room and closet, before going in to eat. I drew out my pistol, and went into the bedroom, slid back the door of the closet, felt through the clothes in a single sweeping movement. Nothing there. At that moment, I heard the sound of someone running across the parlor. Then the sound of a window being opened. I rushed out of the bedroom and fired several shots through the open window. "Ow, ow, ow," came a screaming cry from the darkness outside.

I jumped out the window into the garden, and in the dim light of the street lamp, I saw a figure right on top the garden fence, the head hanging down, one foot stuck between the wooden stakes, the other kicking about wildly in the air.

— You'll not escape now, you rabbit, — I shouted in my fury but with joy in my heart, like a fisherman who has just, after a long night's fight, hauled in his victim.

— Don't shoot me, for God's sake, — pleaded Henry Mell, for indeed that's who it was, the man on the fence. Just as I had suspected.

— Help me get off this fence. I'm stuck.

By this time several of my neighbors had rushed over to see what all the excitement was about. One of them helped Henry Bell off the fence. He seemed to have hurt himself severely and kept up a constant moaning. I refused to help in any way. I wanted to let him dangle and suffer for a while. Finally the people got him loose.

— See that you never set foot

Continued next page

THE FRAGILITY...

Continued from page 21

on Myrtle Street again, — I said. — Get out of here.

But he stayed, holding on to the fence and clasp his foot in his hands.

— I think it's broken, — he wailed, — get me an ambulance.

I bent down then and examined his ankle. Indeed it was swelling at an alarming rate. One of the neighbors went to telephone for an ambulance, and my wife's lover was taken off to the City Hospital. The neighbors were scattering home, talking excitedly about the whole affair. Nothing was secret now. My honor was ruined.

Inside, I found Moira weeping on the sofa.

— You cruel man, — she sobbed, — Is it decent to shoot at a guest?

— I didn't kill him, — I said. — Too bad. Maybe they can remove the bullets before he dies.

I was trying to alarm her, by exaggerating his condition. We went in to eat our supper, she apologizing and explaining about Henry Bell, I arguing with her, not believing a word she was saying. All lies, I was convinced.

— He telephoned me just before noon, — she explained, — and wanted to come visit me. I saw nothing wrong in that. Women in Australia are not slaves, you know, as they might be in Lithuania. They have rights too, and can have masculine guests in their home.

I was furious.

— Nowhere, — I informed her, -- is it proper for a wife to do anything to destroy her husband's honor and to destroy the family.

She said nothing to that. She got up, and went into the bedroom, leaving the dishes on the table. "Some wife", I thought.

I cleared the dishes and started washing up, being hampered somewhat by my own bandaged hand. Incapacitated, I dropped a plate on the floor. Picking up the tiny bits of the shattered dish, I thought about how fragile married life was. I hoped that ours, Moira's and mine, would not go to pieces, like the plate.

From the Lithuanian
translated by
A. M i l u k a s

BRAZINSKAS AND SON—FREE

As we go to press the first news reach us of final acquittal in Turkey of father and son Brazinskas who on Oct. 15th, 1970, had executed the first escape on a Soviet liner from behind the Iron Curtain. They were Lithuanian Freedom fighters

whom the oviets had attempted to incriminate in Turkey as just ordinary hijackers to be extradited to Russia.

We shall return to the newest developments in the near future.

Naujas Lietuvos žemėlapis

(mokyklai ir namams),
paruoštas J. Andriaus, atspausdintas
Rand McNally Co., 59"x48" ant
texoprint plastikuoto popieriaus:

1. sulankstytas (voke) ar susuktas (tūtoje) \$15.00
2. su lazdomis (pakabinamas):
a) klijuotas ant drobės .. \$35.00
b) be paklijavimo \$20.00
3. su metaline makštimi, paklijuotas (išsitraukia kaip filmo ekranas) \$50.00

Užsisakyti adresu:

JAV LB ŠVIETIMO TARYBA
c/o R. Kosmanas
7209 S. Mozart, Chicago, Ill. 60629
Tel. (312) 925-3344

Taip pat gaunama "Lietuvių Dienų" administracijoje.

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1974 METAIS

Gautos 4 papildomos grupės. Skubėkite registruotis!

American Travel Service Biuras šiais metais yra suorganizavęs 10 grupinių kelionių į Lietuvą. Tai yra kelionių biuras, kuris pirmasis pradėjo organizuoti šias ekskursijas ir turi didelį patyrimą šioje srityje.

Kiekvieną grupę lydės patyręs kelionių palydovas.

VISOS GRUPĖS LIETUVOJE PRALEIS PO 5 DIENAS (1 diena Kaune).

Datos yra šios:

Birželio mėn. 11 d. — Chicago —	UŽPILDYTA
Birželio mėn. 17 d. — Chicago-New York —	UŽPILDYTA
Birželio mėn. 27 d. — Chicago-New York — 15 dienų	
Liepos mėn. 8 d. — Chicago-New York —	UŽPILDYTA
Liepos mėn. 23 d. — Chicago — 15 dienų, sustoja Romoje	
Liepos mėn. 31 d. — Chicago-New York — 15 dienų, sustoja Romoje	
Rugpjūčio mėn. 4 d. — Chicago-New York — 15 dienų, sustoja Helsink	
Rugsėjo mėn. 1 d. — Chicago-New York — 15 dienų arba 20 dienų, sustoja Romoje	

Spalio mėn. 2 d. — Chicago-New York — 15 dienų, sustoja Helsink

KELIONIŲ KAINOS BUS PASKELBTOS ARTIMOJE ATEITYJE

Mūsų biuras taip pat organizuoja keliones į Havajus: vieną š. m. rugpjūčio mėnesį, kitą — 1975 m. vasario mėnesį. Patartina registruotis dabar.

Dėl informacijų skambinkite arba rašykite:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60643

Tel. (312) 238-9787

Norintiems atsikviesti gimines iš Lietuvos sudarome reikalingus iškviatimo dokumentus. Taip pat teikiame informacijas kelionių reikalais po visą Ameriką ir kitus pasaulio kraštus; parduodame bilietus; parūpiname vizas — be jokio papildomo mokesčio.

MARY HAMROCK

PIERCE — HAMROCK

MORTUARY

921 Venice Blvd.

Los Angeles, Calif.

Phone: Richmond 9-6091

Clem's Polskie Deli

★ Specializing in home made
Fresh & Smoked Polish Sausage,
fancy groceries and choice meats.
★ Featuring Imported Krakaus
Polish hams, beer, wine and gro-
ceries.

NOW

Daily from our own new
BAKERY-KITCHEN

a variety of Polish pastries and
other home made delicacies.

IT's CLEM'S

3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

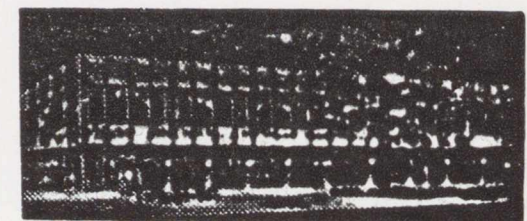
DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90
DIENŲ UŽ VISAS TAUPYMO
SĄKAITAS

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GA-
LITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪ-
ŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA...
TAI NEDELSDAMI PASIŪSKITE
ČEKĮ DABAR.

7 1/4% UŽ TERMINUOTUS
CERTIFIKATŲ
INDELIOUS

Dividendas išmokamas kas mėnuo
TAUPYMO SĄSKAITOS IKI
\$20,000 APDRAUSTOS F.S.L.I.
ĮSTAIGOSE.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Pat-
ented in Switzerland and
Registered in U.S.A. and
Canada, Europa, Germany,
Austria. It cures Dandruff,
Falling Hair, Itching scalp,
ening Hair, Root growth,
Splitting ends, Strength-
and restoring NATURAL
HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald
or grey. 100% Guaranteed.
Listed in Druggist Red-Blue Book.
JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16
week supply \$6.00. Money Order,
P. P., Send today —

J I B LABORATORIES

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill.
60650

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

LITHUANIAN DAYS, MAY, 1974

ADMINISTRACIJA RAŠO

GERBĖS PRENUMERATORIAI:

P. Vytė, D.D.S., Juozas Truškauskas.

LD ŽURNALUI PAREMTI AUKOJO:

Po \$1.00 — Jonas Starinskas, Peter Uknes.

Po \$2.00 — L. Švelnis, Vytautas Tomkus.

\$5.00 — J. Truškauskas.

\$7.00 — Ronald V. Pocius.

Visiems nuoširdžiai dėkojame —
Administracija

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus

Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis,
'Draugas', 'Marginiai', 'Terra' Gifts
International.

Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rociūnas,
Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa",
St. Anthony's Parish Library.

Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.

Kenosha, Wis. — B. Juška.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Putnam, Conn. — Immaculata Conception
Convent.

Rochester, N. Y. — A. Sabalis.

Waterbury, Conn. — "Spauda".

Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".

Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.

Melbourne - St. Kilda — N. Butkūnas

Sydney — Kun. P. Butkus.

Glen Osmond, S. A. — E. Reisonienė.

Mirren, S. A. — J. Rupinskas.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris

Toronto, Ont. — V. Aušrosas, A. Kuolas,
P. Misevičius,

Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish
Library)

Sudbury, Ont. — Kun. A. Sabas.

Skolingiems mūsų prenumeratoriams primename, kad prenumeratorios skolos sunkina žurnalo leidimą.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS LITHUANIAN MELODIES

Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniai 11:30 — 12:30 p. p.
Valdybos pirm. Vl. Gily, 1256 Mariposa
St., Glendale, Calif. 91205; tel. 241-1466
Izd. Jz. Mitkus, 2610 Griffith Pk. Blvd.,
Los Angeles, Calif. 90039; tel. 662-6591.
Programų vyr. red. St. Pautienienė, 841
Stanford St., Santa Monica, Calif. 90403,
tel. 828-3779.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniai 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WFMM 93,1 mgcl.
Programos vedėjai: Albertas Juškus,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda LAISVĖS VARPAS

Sekmadieniai 11 — 12 val. priešpie.
AM 1430 klc iš WWEL radijo stoties
Medford-Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.,
vedama Stepono ir Valentino Minkų, gir-
dima sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-
ka, dainos ir Magdūtės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS 7 programos savaitėje

Pirmad. ir penktad. — 11 val. ryte;
šeštad. ir sekmad. 8:30 — 9:30 ryte
Visos programos iš WOPA 1490 klc A. M.
Programos vedėja Aldona Daukus-Barkus.
Transliuojama iš nuosavos studijos.
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia liet. radijo programa Amerikoje.
Isteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 val. — 9 val. vakaro
(išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas Petras Petrutis.
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rr., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271.

LITHUANIAN RADIO FORUM

Bi-Lingual Civic program in English
and Lithuanian
Produced by Anthony J. RUDIS
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Saturday 8 p. m. to 9 p. m.
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Programa TĖVYNĖS GARSAI

Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc..
Vedėjas Juozas Stempužis.
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.: 382-9268.

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIO VALANDA

WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Vedėjas — Ralph Valatka
Telefonas: 537-5550.
17696 Warwick, Detroit, Mich. 48219
Arba Briedis, Realty Tel. 883-5244.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmadieniai 8:25 — 905 val. ryto
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. — Kazys Gogelis.
13436 Garfield Ave., Detroit, Mich. 48239
Telefonas: 535-6683

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840
Kiekv. sekmadienį 4:15 — 5:15 val. p. p.
Programos vedėjas A. Dragūnevičius.
273 Victoria Rr., Hartford, Conn.
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 4 — 5 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.

Direktorius Jokubas J. Stukas,
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)

Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmad vak. 8:05 — 9:00 — 89.5 mg.
Vedėjas J. J. Stukas.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: Romas Kezys, 62-15 69 place,
Middle Village, N.Y. 11379.
Telefonas: TW 4-1288.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa BENDRUOMENĖS BALSAS

Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kroni-
ka, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda
redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas"
1203 Green St., Phila., Pa. 19123.
Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmadieniai 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15216

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė
Sekmadieniai 6 val. popiet.
per WCMF-FM, 96,5 mc.
Išlaiko Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: Pr. Puidokas, pirm., 580
Wilkins St., (14621); A. Cieminis, vicep.,
R. Kiršteinas, sek. 229 Nester St. (14621).
V. Žmuidzinai, izd., L. Laukaitienė, narė.
Programų vedėjai: O. Adomaitienė, A.
Cieminis, V. ir N. Draugeliai, A. Dziako
nas, St. Ilgūnas, R. Kiršteinas, Br. Krokys
V. ir B. Litvinai, J. Šipaila, D. Šurilienė
V. Žmuidzinai.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIO PARTIJA

WBRY, Waterbury, 1590 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00
Programos vedėjas ir direktorius
John D. Adams (Adomaitis).
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas L. Stankevičius.
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

7 radijo programos savaitėje
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
4 — 5 val. p. p.
Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.
Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius.
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Telefonas: 534-1274.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas Dr. J. Gailius.
Circonvallazione Nomentana 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmad. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vakarą 20:15-20:30 Lietuvos laik.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas Kun. Dr. V. Kaziūnas.
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE

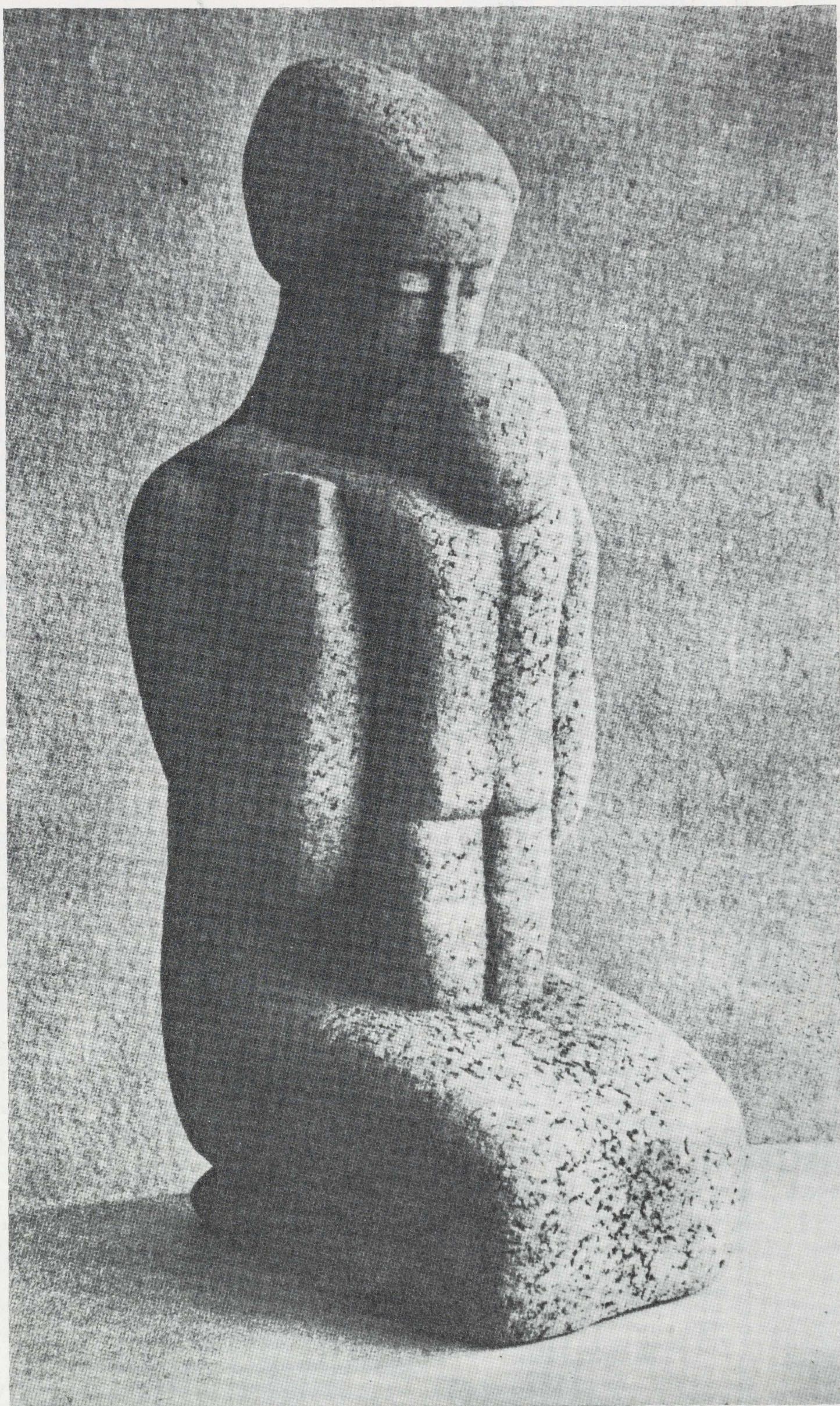
Isteigta 1966

WCIU - TV Channel 26

Sekmadieniai 8:30

5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60636
Tel. (312) 778-2100

Tolius šlutas, vald. pirm.

MOTINYSTĖ. Terakota.

J Mozūraitytė